

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FAMILIEN MØLLERS'S SLÆGTEBOG

TRYKT SOM MANUSKRIFT FOR FAMILIENS MEDLEMMER

RANDERS
C. J. RYE'S BOGTRYKKERI
1907

99.9 Mø 43 m

1907

FAMILIEN MØLLER'S SLÆGTEBOG

TRYKT SOM MANUSKRIFT FOR FAMILIENS MEDLEMMER

RANDERS
C. J. RYE'S BOGTRYKKERI
1907

Efter at jeg gennem forskellige personalhistoriske Undersøgelser havde faaet Vished for, at min Mødreneslægt, i alt Fald for en enkelt Grens Vedkommende, kan forfølges over 300 Aar tilbage i Tiden, og efter at ogsaa min Fædreneslægt i nogle Slægtled er funden, fik jeg Lyst til at søge nærmere Oplysning om de hedengangne Mænd og Kvinder af min Familie, og Resultatet foreligger nu i efterfølgende Slægtebog med 2 Stamtavler.

Da det for Mødreneslægten næsten udelukkende er gennem Kvindeliner, at Slægtskabet kan hidledes, følger deraf, at der forekommer mange Familienavne.

Desuagtet har jeg ment, at det har sin i alt Fald historiske Interesse at samle og bevare de efterfølgende Oplysninger om Familien, navnlig ogsaa for at en senere Generation kan faa Kundskab om sin Afstamning og mulig fortsætte Optegnelserne om Slægten.

For at danne Begyndelsen til et Billedgalleri af Familien er der gengivet de Billeder, som findes af de afdøde, samt Portrætter af det ældste nulevende Slægtled.

Randers, i November 1907.

J. S. Møller.

Fædreneslægten.

Det lidet, der kendes til denne ud over, hvad Stamtavlen oplyser, vil blive anført under Mødreneslægten Nr. IX Side 34 og 35.

Som dér anført, stammer Familienavnet Møller utvivlsomt fra Møller Søren Andersen, der var født 1680 og Ejer af Skanderup Mølle i Skanderup Sogn Nordøst for Silkeborg. Slægten kan ikke forfølges længere tilbage i Tiden, og den har siden stadig baaret Navnet, i alt Fald som Kendingsnavn.

Mødreneslægten.

Familien nedstammer fra en gammel Patricierslægt i Randers, kaldet »Anchersønnerne«, og de første trykte Efterretninger om denne findes i den gamle Bog »Randers March«, udgiven 1698 af Præsten Lauritz Nielsøn Randrop og paany optrykt og udgiven 1895, hvor det Side 13 hedder om »fornemme og bekendte Mænd i Randers«:

„Særdeels de Anfersønner, af hvilkte dend første, som af Familien mindis, var Anfer Povelson, fordm Raadmand og Hospitals-Forstander her paa Steden; hans Søn Peder Anfersøn, siden Raadmand og Borgem. her i 36 Aar, som i sin Tiid loed bygge, og til Søen udrede her fra Stranden 30 Stibberumme: døde udi Wiborrig Aar 1655 den 20 Sept. udi voris igige allernaad. Arve-Kongis Paasium i det moment som hand for Thronen hafde aflagt sin Hyltings-Ed. Hans Søn var Anfer Pederison Raadmand her i Byen, som døde 1677. Hvis Børn og Børne-Børn i geistlig og verdslig Stand endnu er i Ure og Velstand.“

Den første Mand af Slægten, som nu kendes, er altsaa:

- I. **Anker Povelson** eller, som han mest skreves, **Ancher Poulson** eller **Pouellzen**, Anchersønnernes Stamfader.

Denne Mand var ifølge Stadfeldts Beskrivelse af Randers og ovennævnte Citat Byfoged dersteds fra 1587 til 1591, Hospitalsforstander fra 1597 og Raadmand fra 1604 til 1615. Han har som Raadmand underskrevet »Randers Vide og Vedtægt« af 1609, en Bylov, der giver

et interessant Indblik i Datidens kommunale og sociale Liv, og han døde 1619. Han omtales i »Samlinger til jydsk Historie og Topografi« 3. Række, II. Bind, Side 204, og IV. Bind, Side 35, hvor »Anchers Gord« antages at være den nedlagte Frue Kirke, der efter Reformationen gik over i privat Eje og har ligget paa Raadhustorvet, hvor nu Handelsbankens Gaard Matr.-Nr. 731 ligger. »Maandagen thend 6 februarij 1587« har han første Gang plejet Retten som Judex (Dommer) paa Randers Byting.

Efter Skattebogen for 1586 betaler han følgende Skat:

4 Skilling i Huspenninge, 4 Sk. Jordstyld, 3 Sk. Forstueb, 3 Sk. i Leding, 6 Sk. af en Eng i Vesterfjær, 2 Sk. af Poul Christensens Hauge, samt Græspendinge.

1597 svarer han, der nu synes at bo i St. Mortens Gade (nuværende Kirkegade), følgende Skat:

3 Sk. Forstueb, 3 Sk. Leding, 8 Sk. Huspenninge, 3 Sletdaler af den Jord imod Hornbæk, 8 Sk. af den ny Uaag, 4 Sk. af Michel Godzshes Jord, 12 Sk. af en Ager i Vesteruaag, 6 Sk. af en Ager til M. Godzshes Jord, 12 Sk. af samme, Græspendinge af 2 Heste, 4 Køer, 12 Svin. 50 Mark Skat.

Randers By antages paa hans Tid at have haft mellem 1 og 2000 Indbyggere og var omgivet af Volde og Grave, som var anlagt 1534 og følgende Aar. Vesterport stod dengang ud for Hospitalet, Nørreport nogle Huse neden for Lille Torv, Østerport i Slotsgade midt for Frederikspladsen, og Sønderport ved den søndre Ende af Storegade. Der var mange Haver og ubebyggede Pladser mellem Husene.

Gaderne var i Reglen smalle og ubrolagte; for Fodgængere var der lagt en Række store, flade Sten hen ad Midten af Gaden.

Husene var med Undtagelse af enkelte grundmurede, saakaldte Stenhuse, af Bindingsværk. Man yndede stærke Farver, og de røde Murtavl stod smukt til Stolper, Vinduer og Døre, der vekslede med blaa, grønne og røde Farver. Til Gaardsiden havde Husene sædvanligvis Svalegang. — Borgerne drev dengang Avlsbrug ved Siden af deres øvrige Haandtering. Til en Helgaard hørte 2 Heste og 6 Køer foruden Faar og Svin. Datidens Boliger maa man tænke sig ret rummelige, men i Forhold til Nutidens noget mørke; thi Møblerne var af mørkt, udskaaet Egetræ, og Vinduerne var faa og smaa og med blyindfattede, grønne, buklede Ruder; alligevel kunde der vistnok være lunt og hyggeligt i Stuerne, for saa vidt som de var opvarmede.

Klæderne var hjemmegjorte, og man gik som oftest bevæbnet; kun til Fest mødte Mændene i hollandsk eller tysk Klæde, og Kvinderne i Silke med Fiskebensskorter. Ogsaa Dragten var efter Tidens Smag holdt i livlige Farver.

Levnedsmidlerne bestod mest af Saltmad, samt Randers Laks og

Vildt fra Skovene, og hertil drak man det igennem hele Middelalderen berømte, stærke Randers Burøl; Kvinderne nød en sød Drik, som hed Lutendrank. Man spiste og drak stærk i de Dage.

Selskabeligheden var paa den Tid vistnok ret stor, og Bryllupper og andre store Fester blev holdt paa Raadhuset flere Dage i Rad. Det var Skik, i alt Fald i en noget senere Tid, at Gæsterne blev fulgt hjem af Musikanter, der spillede »Randers March«.

Livet førtes selvfølgelig under helt andre Former end nu om Stunder, og Datidens Aandsliv og Tankesæt var ogsaa forskelligt fra vor Tids; men det var en kraftig og varmblodig Slægt, der dengang færdedes i Randers, en Slægt, som forstod at nyde Livet paa sin Vis, og det har sikkert ikke manglet paa Livsmod og Livsglæde i de gamle, patriarkalske Hjem.

Ancher Poulsøns Søn var:

II. Peder Ancherson, Raadmand og Borgmester i Randers, født 1587. Han blev Raadmand 14. August 1619 og Borgmester 2. August 1626 og aflagde samme Dag Borgmestered paa Randers Raadhus.

Borgmestrene, hvoraf der dengang i Reglen var to i Randers, blev i hine Dage og indtil Statsforandringen i 1660 valgt af Lensmanden, i dette Tilfælde Oluf Parsberg, blandt de anseligste af Byens Mænd, vel i Reglen Købmænd.

Efter Stadfeldts Beskrivelse af Randers var han Borgmester i 29 Aar, medens han i forannævnte »Randers March« urigtigt angives at have været Borgmester i 36 Aar, idet man formodentlig har medregnet de 7 Aar fra 1619 til 1626, da han var Raadmand.

Han har i 1618 bygget den paa ovenstaaende Tegning afbildede Gaard paa Hjørnet af Hovmeden og Torvegade i Randers. Gaarden

har antagelig dengang omfattet de Ejendomme, som nu betegnes med Matr.-Nr. 349—355, begge incl., og udgør de tre øverste Gaarde paa Torvegades vestre Side — som er vist paa Tegningen med lige høj Tagryg og 16 Fag Vinduer i øverste Etage, regnet fra Husets Hjørne til højre paa Billedet — samt de tre smaa Ejendomme i Hovmedens søndre Side og to Forhuse i Skolestræde.

Tegningen er udført omtrent 1864, men P. Anchersøns Gaard, der allerede i 1814 og 1826 ud til Torvegade var delt i tre Ejendomme, var da til Dels ombygget og forsynet med ny Vinduer og Døre, og siden den Tid, i 1870, er den store Hjørnegaard helt ombygget. I 1886 blev en Porthammer med P. Anchersøns Bomærke nedtagen og findes nu i Folkemuseet i København. De bevarede Dele af den oprindelige gamle Gaard bestaar af Egebindingsværk med svære Egebjælker i Kælderne. Ifølge »Samlinger til jydsk Historie og Topografi« VIII Bind, Side 193 ff, saa det ovennævnte Bomærke saaledes ud:

I Skattebogen for 1646 anføres, at P. Anchersøn uden ejede »Salig Peder Lassens gord ved Tornitt«, hvilken Gaard har ligget i Nørregade, hvor nu den saakaldte Gl. Postgaard ligger, umiddelbart oven for Handelsbankens Gaard.

Den bekendte Rigsraad Eske Brock til Gl. Estrup, der var Lensmand paa Dronningborg Slot i Randers, har ført en Række Dagbøger, hvoraf en Del for Aarene 1604—1622 er udgiven.

I disse Dagbøger eller Almanakker, der giver et mærkeligt Billede af mange af den Tids Forhold, har Eske Brock tegnet et Kors ved de Dage, da han har deltaget i et af Datidens mange Drikkegilder eller selv været beruset; undertiden staar der to Kors, formodentlig for at angive Rusens Grad, og en enkelt Gang, da han sammen med Kong Kristian den Fjerde deltog i et Drikkegilde hos Borgmesteren i Bergen, staar der tre Kors og ved Siden af disse de betegnende Ord: »Gud bevares!«

I Dagbogen for 1617 anføres:

„Anno 1617 den 28 Aprilis befam ieg aff Peder Anchersøn her i byen thou lyster homel, jeg t. Lønborrig saltt, thou skypundt danster iern og thou skypundt suenst iern, som handt på mine vegne kjøfste til Lybek och fik ieg hanom der til ifter, kjønsfedt och penge, sa dett er bethalbt, dog refter noget. Martt.

Øbhandt.“

Meningen er den, at Eske Brock af Peder Anchersøn har modtaget to Læster Humle, seks Tønder Lüneburger Salt, to Skippund dansk Jern (brændt af Myremalm) og to Skippund svensk Jern, som Anchersøn paa Brocks Vegne har købt i Lübeck, og at Brock fra Slottet har leve-

ret Anchersøn Ister (Flomme), Fedt og Penge. »Klartt« betyder: klareret, afgjort, og »Ebhandt« betyder: E. B. (Eske Brock) egen Haand.

P. Anchersøn maatte i flere Aar føre Proces med den stridbare Jens Bang i Aalborg om et Skib, som sidstnævnte havde købt af ham i 1627, vide H. D. Wulffs »Jens Bang, Købmand i Aalborg«, Side 93 ff.

Peder Anchersøn drev Købmandshandel, Skibsfart og Bryggeri — antagelig bryggede han det omtalte stærke Randers Burøl — og var tillige Avlsbruger. Han var en rig og anset Mand, der som anført havde 30 Skibe i Søen, hvilke han selv havde ladet bygge. Randers havde paa hans Tid stor Skibsfart paa Norge og Nederlandene, og P. Anchersøns 30 Skibe har formodentlig deltaget i denne Fart. Han har sikkert paa den Tid været Byens største Købmand og Skibsreder. Randers var i hans Tid i en Opgangsperiode, som atter, navnlig efter den store Ildebrand 1671, efterfulgtes af nedadgaaende Konjunkturer.

Desværre findes intet Skiftebrev efter ham; et saadant vilde vistnok ellers have givet gode Oplysninger om ham og hans Forhold.

Han var ifølge Borgerkabsbogen sidste Gang til Stede paa Randers Raadhus 13. August 1655.

Der har ifølge »Pontoppidans Atlas« Tome IV, Side 382, været et Epitafium over ham i St. Mortens Kirke, hvilket dog ikke mere findes.

Hans Navn staar paa den Klokke, som hænger øverst i Kirkespiret, hvilken Klokke efter Arkitekt Uldalls Beskrivelse af St. Mortens Kirke i Randers i »Jydsk Historie og Topografi«, III Bind, Side 352, har følgende Indskrift:

„Anno 1637 den 20 Iulii er denne Klock omstøbtiff her vdi Randers, som i mange Aar haffuer verridt sonder og gandsche vbrogefig.

Peder Ancherson, Jens Baii, Hendrick Klock, Niels Mathisenn, Sofren Knosen, Jesper Parritson.“

Efter den gamle Skrivemaade læses v som u.

Inden Kong Frederik den Tredie havde naaet i 1660. at indføre Enevælden med det arvelige Kongedømme, ønskede han efter gammel Skik at faa sin ældste Søn Prins Christian valgt til sin Efterfølger og havde i den Anledning indkaldt de jydskes Byers Borgmestre og Raad til en Hylding i Viborg 20. September 1655. Paa Randers Bys Vegne var Borgmester Peder Anchersøn med flere mødt, og her døde han i Kongens »Paasiun i det moment, som band for Thronen hafde aflagt sin Hyldings-Eed«, formodentlig ramt af et Hjerteslag, 68 Aar gl.

Han ligger begravet i St. Mortens Kirke, vistnok i Koret ud for Degnestolen, hvor Anchersønnerne havde deres Lejersted. Hans Ligesten, der ved de mange Restaurationer og Forandringer af Kirken rimeligvis er flyttet, fandtes i Gulvet i det søndre Sideskib tæt ved Opgang en

til Prædikestolen, men er i 1906 anbragt op ad den vestre Endevæg til højre for Kirkens Hovedindgang.

Øverst paa Stenen, der er i Barokstil og bestaar af rødlig, bremisk Sandsten, ses den opstandne Frelser med Sejrsfanen omgiven af Engle,

og i Hjørnerne de fire Evangelistsymboler. Inskriptionen paa det store Midterparti er ved Slid bleven helt udsløttet, og der er

derfor samtidig med Stenens sidste Flytning bleven indhugget en Indskrift, som angiver P. Anchersøns Navn og Dødsdag.

Nederst paa Stenen findes to Dødningshoveder og mellem dem et Timeglas, hvermed fem Aks, som symboliserer, at Evigheden spirer af Døden og Jordelivet. Desuden ses P. Anchersøns oven-

nævnte Bomærke, samt til venstre for Beskueren Bogstaverne M. A. D., og til højre for Bomærket M. P. D., hvilke Bogstaver aldeles utvivlsomt angiver Forbogs-

taverne til hans to Hustruers Navne. Nederst under Hustruernes Navne findes Bogstaverne J. H. S., o: Jesu Monogram. Hvem disse Hustruer var, kendes i øvrigt ikke, ej heller om P. Anchersøn har haft andre Børn end Sønnen:

III.

Ancher Pedersøn Anchersøn, Raadmand i Randers, gift med **Giedsche Mathiasdatter Mohr**. Han var Købmand, væsentlig med Korn, Jern, Salt og Tjære, Brændevinsbrænder og Avlsbruger; han blev Raadmand 8. Maj 1668 og døde 28. Febr. 1677.

Skiftebrevet efter ham, som findes i Landsarkivet i Viborg, viser, at han har ejet en stor Del Ejendomme i Byen med tilhørende Markjorder.

„Høedgaarden og Eendommen, som den salig Mand iboede, med Gaarzdrom, Portromb og fem helle Agere med huis udj samme for^m Eendomme mur og nagelfast er, jaasom det forefindis, Bordenit in allis for Penge — — — 1000 Sletdaler“

var en Hjørnegaard, hvis ene Side vendte ud til Løyborggyde, det nuværende Apotekerstræde, der forbinder Middelgade med Vestergrave, og det tør derfor antages, at den har staaet paa den Grund Matr.-Nr. 260, hvor nu Højskoleforeningens Gaard staaer. Desuden ejede han en »Heelgaard i Hofmeden«, en »Halfgaard paa di Vestergrafue«, »Trej Wonninnger udi Dytmerschen«, »Thuende Staldgaarde uden Westerport«, »Thuende Boder paa di Vester Graue«, en Gaard paa Storegade og en Del Boder, Tofter og Haver.

Registreringen omfatter en Del Guld og Sølv, en betydelig Del Kobber- og Messingsager, samt Tin, foruden et rigt Indbo, navnlig af udskaarne Egetræs Skabe, Kister og Skrin, desuden en udskaarne Egetræs Stolpeseng med Himmel, en Mængde Sengeklæder, Linned, »Sperlagener«, »Benckedyner« (o: Hynder til de lange, faste Bænke) og »Schiffuedecheener (o: Skivetæpper = Bordtæpper).

Blandt »den sal. Mands lifschorne Klæder« bemærkes: »en silche tobins Nathue med Sølf- og Guld Knipling«, og blandt Giedsches Klæder: »en rød silche Nattrøje stochit med Guldtraad i Brøstet«.

I denne Natdragt maa Ægteparret have taget sig godt ud i den store, udskaarne Himmelseng.

Af »leffuendis Quæg« er registreret: 5 Heste til Værdi 43 Rdlr. 4 Mark, 5 Svin 5 Rdlr., 20 Faar med Lam 15 Rdlr. og 10 Fækreaturer a c. 6 Rdlr. Stykket.

Der er registreret: c. 240 Tder Korn, à Rug 9 $\frac{1}{2}$, Byg 7 $\frac{1}{2}$ 12 Skl., Havre 6 $\frac{1}{2}$ pr. Tønde og 28 $\frac{1}{2}$ L \mathcal{L} Flæsk à 4 Skl. pr. \mathcal{L} .

Skiftebrevet giver i det hele interessante Oplysninger om Datidens Priser og Forhold paa mange Omraader.

Der er kun forefundet »5 Jernkakkeloefne« i alle Ejendommene. I 1677 var Beboelsesrummene langt fra alle forsynede med Varmeapparater, men det maa dog antages, at der ved Siden af de faa Jernkakkeloefne har været murede Oefne af de saakaldte Kakler = Lerpotter eller aabne Ildsteder.

Datiden kendte kun lidt til Nutidens løse, flyttelige Møbler. Bænkene langs Væggene var faste og indrettede til Kister, Kistebænke, eller til Senge, Foldesenge. Alkoverne var ligeledes faste.

Ogsaa Bordene, »Schiffuer« = Skiver, var ligesom Senge, Skabe og Kister i Reglen svære eller faste og af Egetræ.

Af Ure er kun registreret: et »Seyer-Verch«.

Porcelæn og Glas findes ikke nævnt. Man kendte nok disse Ting, men de var saa kostbare og sjældne, at man selv i et velstaaende Hjem ikke brugte dem; man betjente sig paa gammel Vis af Tin og Sølv.

Ej heller Knive og Gaffler omtales i Registreringen, der ellers er vidtløftig og nøjeregnende nok. Ved Bordet benyttede man i de Dage sin egen medbragte Daggert eller Kniv og brugte Fingrene som Gaffel.

Selv Kong Christian den Fjerde, der døde 29 Aar i Forvejen, brugte ligeledes sine Fingre paa samme Maade. I hans ældre Aar begyndte Gaffen vel at komme i Brug ved Hoffet, men den ny Maade at spise paa blev først langt senere almindelig i Jylland.

Enken Giedsche Mathiasdatter Mohrs Underskrift paa Skiftebrevet ser saaledes ud:

»Giedsche Mathiasdatter Mohr Sl.
Ancher Peders Efterleffuersche.

Egen haand«.

I Skattebogen for 1675, staar anført:

„Ancher Pedersøn Anchersøn svarer af jallig Peder Sparviß Gaard 1 Ager i Østernaaug 10 Skl., 1 do. i Væsternaaug 12 Skl., 2 do. i Norderuaug 12 Skl., et Stykke Jord i Boldum Mark, 1 Mark af Søren Pedersøns Gaard. Af en Eieendomb Poul Smed i Dytmarschen paaboer 10 Sk. 2 Album. Af en Thofft ved Galgebacht 5 Mark. Af en Hauge i Korntofsten 3½ Mark 5 Sk. 1 Alb. Af en Hauge kjøbt af May Bærumb 8 Sk. Skat 40 Mark.“

Da ovennævnte Skiftebrev af 1677 ikke stemmer med denne Skatliste, men anfører en Del andre og flere Ejendomme i Byen end angivet i Skattebogen, maa det formodes, at denne sidste kun opfører Skatten af de Ancher P. Anchersøn tilhørende Markjorder, samt Tofter og Haver, foruden hans personlige Skat 40 Mark.

Han efterlod 9 Børn, hvoraf Mathias Anchersøn, født 1661, blev Præst i Storvorde og Seglflod ved Aalborg; Ancher Anchersøn, født 1666, blev Konsumtionsbogholder i Aalborg; Maren Anchersdatter blev gift med Raadmand og Handelsmand Laurits Lassen senior i Aalborg; Jens Anchersøn, født 1664, død 13. Juni 1748, gift 23. September 1694 med Birgitte Amdisdatter Agri, blev Præst i Langaa. — Sidstnævnte

Søn efterlod 7 Børn, hvoraf Sønnen Amdi Jensen blev Degn i Hvorslev. Fra ham nedstammer en stor Efterslægt i Egnen Syd og Vest for Randers, mest med Navnene Amdisen og Anchersen.

En anden Søn af Ancher Pedersøn Anchersøn, som ligeledes hed Jens Anchersøn, var Købmand i Randers og gift med Inger Jensdatter. Han ejede Ejendommen Matr.-Nr. 189 paa Vestergrave og har skænket Hoveddøren til St. Mortens Kirke, hvilken Dør i udskaarne Bogstaver bl. a. bærer følgende Indskrift:

»ANNO 1700 HAFVER HØYAGTBARE JENS ANCHERSØN VFLFORNEMME HANDELSMAND I RANDERS MED SIN KIERE HUSTRUE DYDÆDLE MATRONE INGER JENSDAATTER FORÆRET OG BEKOSTET DENNE KIRCKE PORT TIL LIIGENES IND-FØRSEL UDI ST. MAARTENS KIRCKE.«

Jens Anchersøns Søn, Anders Jensen Ancher, der arvede Faderens Gaard, ombyggede denne 1735 og anbragte følgende Indskrift, som nu sidder over en Dør inde i Gaarden:

„Ach min Herre, ach min Gud,
 Hjælp mig vel af Werden ud
 I dit ævig Himmerig,
 Der at leve ævindeligh.

Anders Jensen Ancher. Elisabeth Ottisdatter. 1735.“

Købmand Jens Anchersøn døde 1719, og hans Hustru Inger Jensdatter 1713. De efterlod 5 Sønner og 2 Døtre. En af Sønnerne, Ancher Jensøn Anchersøn, født 1684, blev Præst i Tørslev i Øster Hanherred, der blandt flere Børn havde en Søn, Diderik Christian Anchersøn, født 1725, der er Tipoldefader til Grosserer Arne N. Anchersen i Drammen.

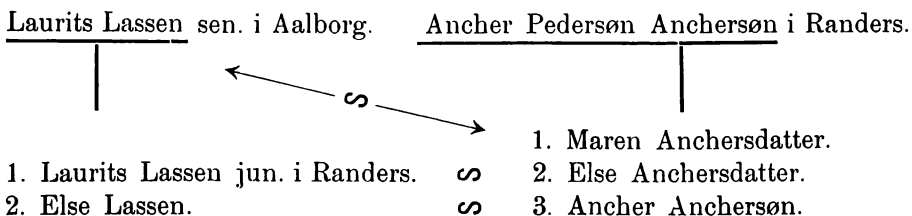
En anden af Jens Anchersøns Sønner, Peder Jensøn Anchersøn, født 1686, blev Præst i Eker og Fiskum i Norge, og Sønnerne Anders Carlsonsøn Jensøn Anchersøn, almindelig kaldet Anders Carlsonsøn, og Anders Jensøn Anchersøn, født henholdsvis 1687 og 1692, var Købmænd i Randers.

Et andet Barn af Raadmand Ancher Pedersøn Anchersøn var Datteren:

IV. Else Anchersdatter, født 1666, Tvillingsøster til Broderen Ancher. Hun var gift første Gang med Jens Madsen Skipper og anden Gang 26. Juli 1693 med Handelsmand og kongelig Kontrolør og Visitor i Randers **Laurits Lassen**. Han var Søn af Raadmand **Laurits Lassen** i Aalborg, der drev Handel og var Broder til Højesteretsassessor, Admiralitetsraad og Landsdommer Jens Lassen til Grubbesholm. Laurits Lassen sen. i Aalborg, der døde 10. August 1701, 68 Aar gl., var gift fire Gange; første Gang med **Cathrine Nicolaisdatter Wichmann**, der var Moder til Laurits Lassen jun. i Randers, anden Gang

med Else Thøgersdatter; en Datter af dette andet Ægteskab, Else Lassen, født 1680, var gift med Ancher Anchersøn, Bogholder ved Konsumtionskontoret i Aalborg, der døde 1724 og var Søn af Ancher Pedersøn Anchersøn i Randers og altsaa Broder til Else Anchersdatter (dobbel Svogerskab). L. Lassen i Aalborg var tredje Gang gift med Christence Riise og fjerde Gang med Maren Anchersdatter, Datter af Ancher Pedersøn Anchersøn i Randers, der var hans Svigerdatters og Svigersøns Søster. En Søn af dette Ægteskab var Ancher Lassen i Mariager, født 1693, død 1746. Vide A. H. Niensens »Embeds- og Bestillingsmænd i Aalborg«, Side 145.

Det indviklede Familieforhold ser derefter saaledes ud:

Laurits Lassen i Aalborg og ovennævnte Jens Lassen til Grubbesholm var Sønner af Herredsfoged Lawes Lawesen eller **Las Lauritsen** i Nørre Bork ved Ringkøbing og Hustru **Elisabeth Jensdatter**.

Ifølge »Jydsk Historie og Topografi« VII Bind, Side 21 – 25, var Las Lauritsen oprindelig Fæster af Vestergaard i Bork Sogn, der hørte under Kronens Ryttergods. Han døde 13. Januar 1650, 67 Aar gl., og havde 6 Sønner og 6 Døtre. Han ligger begravet med sin Hustru i Nørre Bork Kirke, hvor hans Ligsten endnu findes, medens et Epitafium over ham og Hustru, der tidligere fandtes i Kirken, nu er borte. Om dette Epitafium skriver Præsten Borch 1765:

„I den største Afdeling paa Taflen findes de meget net affildret i fuld Corpus. Sønnen Jens Lasfens Billede findes oventil. Rammen om Materiet bestaar af smukt Billedhuggerarbejde og af fuldkommen Størrelse.“

Hans Udnævnelse til Herredsfoged, udstedt af Kong Christian den Fjerde, er saalydende:

„Herr Ulrich Sandbiereg fick breff enn herridsfogitt anhrørendis.

Christianus quartus.

Wor synderlig gunst tilforne, wider, att efterjom wi oß underdanigst haffuer ladett giffue tilfiende, att der schall fattis en herridsfogitt vdi Norherridt der vdi eders lehn Lundenes och der ingen iblantt wore och cronens bønder schulle findis bertill dyctig och tienlig vden en, som er vd schreffuen att schall holde en Landsknecht wed namn Lawes Lawesenn y Borch; thi bede wi eder och vilge, att i forordner forsch: Las Lawesen till herridsfogitt och att i fiden mett oß elschelig Mogens Baas

til Støffringgaard, wor mand, tiener och embitsmand paa wortt slott Ørum, wor øffuerste, vdschriffuer en anden till att holde den knecht, som forn: Las Lawesfenn tilforne hollt haffuer. Befalendis dig gud.

Skanderborg 4. Januarii Anno 1617."

Som foran bemærket læses v som u.

Fra Laurits Lassens Forældre og Bedsteforældre vender vi nu tilbage til ham og hans Hustru Else Anchersdatter.

Ifølge Skiftebrevet af 21. Septbr. 1706 i Landsarkivet i Viborg ejede L. Lassen:

„En Hølfgaard paa Vestergrave her i Randers beliggendis imellum Jens Anchersens Gaard paa dend synder Side og Niels Fragballes Haugeplaz paa dend urther Side, bestaaende af 9 Tag Huuß, tou Loft høy til Gaden med Portromb og Indførkel samt Baghuuß, Gaardzromb og Haugepladz, vorderit formedelt Bygningens Brøstfelbighebs Skyld for 200 Rdr. . . .“

Desuden ejede han et ret tarveligt Indbo.

Den Rigdom, der tidligere havde været i Familien, fandtes ikke hos dette Ægtepar.

Halvgaarden laa vistnok ved Siden af Købmand Jens Anchersens Gaard Matr.-Nr. 189 paa Vestergrave paa Gadens søndre Side, antagelig paa det Sted, hvor nu Gaarden Matr.-Nr. 190 ligger. Denne Ejendoms nuværende Bygninger blev nemlig først opført i 1770. Muligvis har Halvgaarden dog ligget noget længere mod Vest i samme Gade.

Else Anchersdatter havde med sin første Mand en Søn, Mads Jensen. Med L. Lassen havde hun tre Sønner og to Døtre; to af disse Børn døde i en ung Alder.

Datteren Else døde ugift i Brandstrup, 30 Aar gl., og Sønnen Ancher blev dræbt ved Vaadeskud.

Efter Visitør L. Lassens Død 1706 flyttede Else Anchersdatter til sin Broder, Præsten Jens Anchersen i Langaa, hvor hun vistnok boede til sin Død.

Det femte Barn var Sønnen:

V. Laurits Lauritsen Lassen eller, som han kaldte sig, **Laurits Lassen**. Han var født 8. Juli 1702, Student fra Aalborg Skole 1723, cand. theol. 7. August 1726 med Laudabilis; han blev 8. Juli 1727 kaldet til Præst i Vindum og blev ordineret 22. August s. A. Den 20. Januar 1741 blev han forflyttet til Holbæk og Udby paa den søndre Side af Randers Fjord ved dens Udløb i Kattegat. Den 5. Maj 1756 blev han Provst og døde 5. Marts 1789, 87 Aar gl., efter at have været Præst i 62 Aar. I Supplementet til »Wibergs Præstehistorier« og i »Jydsk Historie og Topografi«, III Bind, Side 387, staar anført Biskop P. Hygoms Dom om ham:

„Prædikede med stor Færdighed og havde gode Gaver og talede Jutet med Sandheden, ligesom han ellers i sit Embede var meget vindstibelig og drivende, som i sit Levnet en ustraffelig Mand.“

Han blev gift første Gang 4. August 1728 med sin Formands Enke, **Birgithe Christensdatter Fusing**. Hun var født 1693, men døde kun 37 Aar gl. i Brandstrup og blev begravet 7. Februar 1730 i Vindum og efterlod ham en Datter, Else Cathrine Lauritsdatter Lassen. Han blev gift anden Gang 1. August 1730 med Martha Johansdatter Richter, Enke efter Præsten C. P. Vinding i Voer. Hun døde 1775 uden Børn i dette Ægteskab.

Birgithe Christensdatter Fusing blev gift første Gang 23. Juli 1721 med Præsten i Vindum, Jens Jensen Biering, født 1685, tidligere Hører (Adjunkt) i Viborg, kaldet til Vindum 4. Maj 1712 og ordineret 22. Juni s. A.; Student fra Kolding 1704, Kandidat 22. Januar 1710 med Laud. Han døde 25. April 1727

„ubi sit studerekammer midt i sine studeringer med sin prædiken i haanden“ og blev begravet 6. Maj, 42 Aar, 3 Maaneder og 2 Dage gl. Med ham havde hun 4 Børn.

Hun var en Datter af **Christen Jepsen Fusing** og Hustru **Karen Madsdatter**, som ejede en Gaard i Klemmenstrup i Herfølge Sogn under Vallø Birk. Vallø tilhørte paa den Tid Rigsraad Christen Scheel til Fusingø ved Randers. Det er derfor sandsynligt, at Christen Fusing har været hjemmehørende i Fusingø, og at han er kommen med Grev Scheel til Klemmenstrup og der har erhvervet sig en Gaard, medens hans Datter Birgithe er bleven i Jylland eller søgt tilbage hertil og siden er bleven gift med Præsten i Vindum. En af Christen Scheels Døtre hed Birgithe, efter hvem Christen Fusing's Datter rimeligvis er opkaldt.

Birgithe Christensdatter Fusing's Farbroder, Jens Jepsen Fusing, var Provst i Vejerslev, død 1729 uden Børn, 92 Aar gl. Hendes Broder, Laurits Christensen Fusing, var ligeledes Præst i Vejerslev; han var født 28. Oktober 1690, cand. theol. 4. December 1719, død 28. Januar 1750.

Vindum Sogns Kirkebog indeholder følgende:

„1728 d. 6. Juli blev jeg Laurits Lassen, Præst til Vindum Menighed, og Birgithe Fusing, sal. Hr. Jens Bierings Enke, trolovede her i Brandstrup Præstegaard.

1728 den 4de August blev jeg Laurits Lassen, Pastor loci, og Birgithe Fusing copuleret i Vindum Kirke af Hr. Peder Vinding af Øster Velling. Gud, som har selv indstiftet Ægteskab lyshjaltig gøre dette vor Ægteskab, at vi maa leve for Gud i Gudsfrugt, ære og tugt, og saaledes leve sammen i Kærlighed, at vi maa omfide famles i ævig herlighed.

1729 d. 23. Juni født en Daatter, som den 26. ejusdem blef af mig self hjemmedøbt og kaldet Else Catrine.

1729 d. 10. August. Daaben publiceret. Faddere: Hrr. Jens Fuszling af Bejersløf, Hrr. Jens Ancherfens af Langaa, min Moder Else Ancherfens af Langaa, som frembar barnet og Seign: Mads Anderjens Datter Ane Pierstine Bisto fra Skaumgaard.

1730 d. 7. Febr. blef i Bindum Kircke begravet min Sal. Hustru Sal. Birgithe Christensdatter Fuszling, 37 Aar.

1736 blef min Syster Else Lassen begravet i Bindum Kircke 30 Mar 3 Maaneder 3 Dage."

I en Bog om Jubellærere, hvorved forstaas Præster og Lærere, som har holdt deres 50 Aars Jubilæum, udgiven af Christoffer Gjessing, Kantor ved Roskilde Domkirke (København 1788), hedder det i Tome IV:

»Hr. Laurits Lassen,

Provst i Rougsø Herred og Sognepræst til Holbæk og Udby i Aarhus Stift. Han er født 1702 den 8. Juli: en Dag i Aaret, som i hans Levetid har været ret mærkelig. Hans Fader af samme Navn var Kongl. Kontrolleur og Visiteur i Randers; hans Moder Else Anchersdatter var Raadmand Ancher Pedersens Datter i Randers, hvor deres Bryllup stod den 26. Juni 1693, og i 13 Aars Ægteskab blev velsignet med 3 Sønner og 2 Døttre, som alle i unge Aar ere bortkaldede, uden allene vores Jubillærer. En hans Broder ved Navn Ancher blev dræbt ved en overgiven Skyttes Bøsse. Tidlig maatte vor Jubellærer friste den Skæbne i fjerde Aar at miste sin Fader; men han kan til den himmelske Faders Lov og Pris med Sandhed sige: Fader og Moder forlode mig; men Herren annammede mig.

Efter Guds Indskydelse (skriver han) begærede han at sættes i hans Fødebys Latinske Skole Aar 1714, hvor han studerede indtil den øverste Lektie og kunde da skønne, at det ej gavnede ham længere at blive der; tog derefter Testamonium Vitæ og gik til Aalborg Skole, hvorfra Rektor Mattias Thestrup forskikkede ham 1723 til Akademiet, hvortil han sled sig igennem Fattigdom understøttet af goddædige Folks Godgørenhed. Hans fattige Vilkaar tillode ham ej at studere ved Akademiet, maatte derfor strax begive sig til Jylland, hvor han hos Præsten i Hjørmind, Hrr. Jens Høyer, overvintrede.

Da Paasken kom, drog han til Kjøbenhavn, gik 1724 den 8. Mai op til Exam: Philos: og stod sig flinkt; men nu maatte han atter forlade Højskolen og for Klæde og Føde at tjene, strax gaa i Tjeneste hos Præsten i Voldum ved Clausholm, M. Christian Vilhelm Lund, hvor han var i 2 Aar og kan ikke noksom takke og berømme denne brave Mand i hans Grav.

Fra ham drog han 1726 til Kjøbenhavn og tog den 7. August Attestats under Bastholm og Lintrup med bedste Karakter. Vinteren derpaa var han i Ødum Præstegaard hos Hrr. Jørgen Meyer at informere hans trende Sønner og prædikede han tillige i Galthen, Hadbjerg og Vissing for den gamle Jubellærer, Hrr. Peder Galthen, som var Præst der paa Stedet over 60 Aar og døde 1728.

Imidlertid blev han af Oberstlieutenant Brochelmann, som da laa indkvarteret paa Clausholm, anmodet om at informere hans 2de Sønner. Denne Kondition antog han den 22. April 1727. Men han var næppe kommen der, før han, og det ham ganske uafvidende, af hans Velynder, Hrr. General-Major Carl Gotthilf Irminger, den Tid Ritmester, som med sit Kompani laa paa Clausholm, var bleven foreslaet for

Hrr. Janus Friedenreich til Palstrup og Vindumovergaard, at nyde det vakante Vindum Sognekald; var og saa lykkelig den 28. Mai 1727 at faa Kaldsbrev paa samme. Det var jo og virkelig en Lykke og Forsynets naadige Bestyrelse, at han som en fattig Karl, der ei længere end 3½ Aar havde været Student, nu var kaldet til Præst. Han meldte sig derefter hos Biskop Trelleud i Viborg med sin Vocation, og det var den 8. Juli, blev derpaa den 22. August ordineret og succederede Hrr. Jens Biering til Vindum Menighed. (I Brandstrup By ligger Præstegaarden. Denne By skal for-dum være kaldet Faldborg og var da Annex til Vindum. Af Faldborg øde Kirke, som her ligger for sig selv ved en Sø hos Landeveien, ses endnu Rudera. Faldborg Kirke skal være nedbrudt af Rigets Marsk, Anders Bilde, som eiede Vindum Overgaard fra 1648 til 58, og Sognefolket anviset at søge Vindum Kirke. Da Faldborg Bye, som laa ved Kirken, var ved Ild lagt i Aske, blev Byen forflyttet til det Sted, hvor den nu staar, og til en Erinding om Branden kaldet Brandstrup; hvor nu Præsten bor.)

I dette Embede arbejdede han trolig og omhyggelig paa 14de Aar; imidlertid døde Hrr. Hans Cappel Haasum; straks fik Hrr. Lassen Brev fra Fru Sophia Seefeldt, Etatsraad Anders Billes Enke-Fruer til Stenalt og Holbækgaard, hvorved hun tilbyder ham Holbæk Kald. Vel undskyldede han sig med forskellige Aarsager; men da den kjære Fruer anden Gang gjentog sit gunstige Tilbud, mærkede han Guds Forsyns Kald, raadførte sig med sin Biskop, Hrr. Wøldicke, og efter hans Raad modtog Fruens Kaldsbrev, dat. 29. December 1740, at være Præst til ovenmeldede Menigheder.

Den gamle svage Hrr. Anders Jespersen, som nu havde været Præst i Ørsted over 40 Aar, fik 1755 Tilladelse at nedlægge Provste-Embedet i Rougsø Herred, hvor der kun er 3 Præster. Hrr. Poul Faber, da Præst i Voer, var svagelig; Hrr. Laurits Lassen undskyldte sig. Men da Biskoppen vilde, dersom Hrr. Lassen ikke paatog sig Provste-Embedet, gjøre Rougsø Herreds Provsti til et Annex til det paagrændsende Herred, saa maatte han nødes til at antage Provste-Embedet, hvortil han den 5. Maj 1756 blev invied i Aarhus Domkirke, tilligemed Hrr. Professor Pingel til Ning Herred og Hrr. Henrich Buchholtz til Houlberg Herred, og prædikede Hrr. Lassen samme Tid over Texten Johs. 15,16 og havde til exord: de mærkelige Ord af Psalm. 132,9, ligesom Hrr. Lassen i efterhøst Landemodet 1757 prækede anden Gang over Texten I. Cor. 2, 3, 4 og Exord: Joh. 3,15.

Aar 1728 den 4. August havde han Bryllup med hans Formands Hrr. Jens Bierings Enke, Mad. Birgithe Fussing, en Datter af Christen Fussing paa Selvejer-Gaarden Clemenstrup i Sjælland. Han var Broder til Hrr. Jens Fussing, som blev Provst og Sognepræst til Vejerslev, Aigt og Thorsø og døde Jubellærer 1729 i en høj Alder af 92 Aar. Hendes Moder var Karen Madsdatter. Men inden 2 Aar var til Ende, var Hrr. Provst Lassen Enkemand i Februar 1730. Af hendes Børn i første Ægteskab lever Hrr. Jens Biering, Sognepræst til Schiern i Ribe Stift, min gamle Ven og Skolebroder, som med mig deponerede fra Viborg 1745. Hrr. Provst Lassens anden Ægteven blev Mad. Martha Richter, som 1730 blev Enke efter Hrr. Christen Winding, Sognepræst til Voer i Rougsø Herred. Hendes Fader, Johan Richter, var Organist i Horsens og hendes Moder Bodil Olufsdatter af Samsø. Deres Bryllup stod i Østervelling Præstegaard 1. Aug. 1730. Efter 45 Aars kjærligt, men ufrugtbart Ægteskab hensov hans huslige Martha 1775, over 87 Aar gl. Udi Ægteskabet (det første) blev han Fader til en Dotter, Else Cathrine Lassen, som han 1751 den 30. Juni ægteviede til Velærværdige Hrr. Hans Jørgen Esmarch, Provst i Houlberg Herred. Af deres 17 Børn lever 2 Sønner og 8 Døtre, hvis Navne jeg ikke ved, uden allene Elisabeth Birgithe Esmarch i Ægteskab med Hrr. Søren Rhod, Sognepræst til Langaa, Torup og Vinge i Viborg Stift.

Da Hrr. Provst Lassen boede i Brandstrup Præstegaard, blev han 1733 den 8. Juli af Sorg og Forskrækkelse over en Mand i Brandstrup, som havde hængt sig, saare stærk angreben af Melancholia, Hypochondriaca og denne Passion følger endnu den kjære Mand.

Da han 1751 geleidede sin eneste Datter med hendes Mand hjem til deres Præstegaard den 8. Juli, fik han en Morbum Chronicum, som vil følge ham i Graven. Under disse langvarige Lidelser har han dog selv forrettet og endnu uden nogens Hjælp ved Guds Naade og Kraft forretter selv Præste-Embedet i hans Alders 81de og Embedets 56de Aar, og er siden Reformationen den 7de Præst og den anden Jubel-Lærer.<

Registreringen efter ham findes i Landsarkivet i Viborg.

Provst Lassen ligger begravet omtrent midt i Kirkegangen i Holbæk Kirke, men hans Gravsten er efter Udsagn af en Mand i Byen fjernet for en Del Aar siden. Han var en velstaaende Mand, der har legeret 100 Rdlr. til fattige i Holbæk-Udby Pastorat. Han plejede at skænke 100 Rdlr. i Daabs gave til hans Datters Børn i Houlbjerg Præstegaard, men da der kom saa stor en Flok, blev det Lassen for meget, og de yngste Børn maatte nøjes med en mindre Gave eller maaske med slet ingen.

Provst Lassens Datter i Ægteskab med Birgithe Christensdatter Fussing var som nævnt:

VI.

Else Cathrine Lauritsdatter Lassen, født i Brandstrup ved Rødkærsbro 23. Juni 1729. Hun blev som bemærket gift med **Hans Jørgen Esmarch** 30. Juni 1751, og hun døde 29. Januar 1803.

H. J. Esmarch var Søn af kongl. Kontrolør og Visitør **Søren Esmarch** i Aarhus og Hustru **Mette Hansdatter Gylling**, begravet i Aarhus 30. Januar 1739. Søren Esmarch, der ogsaa døde i Aarhus og blev begravet 12. Februar 1750, havde tidligere været bosat i København og Ebeltoft. Han forflyttedes fra Ebeltoft til Aarhus 30. Marts 1733.

Familien Esmarch stammer fra Byen Esmarch i Sattrup Sogn i Syd-Angel, 2½ Mil Nord for Byen Slesvig, og Familiens Traditioner gaar tilbage til Aar 1450. Ikke faa af de mandlige Medlemmer har været Præster og har haft Bopæl forskellige Steder i Hertugdømmerne, saaledes navnlig i Klixbüll, der ligger et Par Mil Sydvest for Flensborg; andre af Familien har været Jurister eller Læger, saaledes den bekendte Gehejmerraad, Professor, Doktor medicinæ Friederich v. Esmarch i Kiel, der er gift med en Prinsesse af Slesvig-Holstein, Henriette Elisabeth, som er en Tante til den tyske Kejsersinde Viktoria.

Om den Esmarchske Familie har Pastor Ernst Esmarch i Süderstapel i Slesvig i 1887 udgivet en Kronik paa 103 Sider og med 6 Stamtavler over Familiens forskellige Grene.

Det er imidlertid kun de tyske Grene af Familien, denne Bog om-

taler, og den er tilegnet ovennævnte Professor Esmarch i Kiel, hvis Liv og Levnet den udførligt skildrer. Af denne Bog fremgaar det, at flere Mænd af Slægten er kommen herind i Landet, navnlig til København, og det er derfor sandsynligt, at ovennævnte Søren Esmarch nedstammer fra en af de i denne Bog ommeldte Esmarcher. Der har været anstillet vidtgaende Undersøgelser for at udfinde Slægtskabet, men forgæves.

Efter Professor Løfflers Optegnelser var Etatsraad Fr. v. Esmarch, død 1737, Registrator i København, og H. C. v. Esmarch, død 1769, Konferensraad og Chatolkasserer for Kong Frederik den Femte.

Disse er de mest fremtrædende af de Esmarcher, der vides at have boet her i Landet, og de findes ogsaa i Pastor Ernst Esmarchs Kronik, men hvorledes Søren Esmarch i Aarhus er beslægtet med disse Mænd eller med de øvrige danske og tyske Linier, kan som anført ikke for Tiden oplyses.

Vi vender nu tilbage til Søren Esmarchs Søn, Hans Jørgen Esmarch, gift med Else Cathrine Lauritsdatter Lassen. Om ham hedder det i »Wibergs Præstehistorie«:

»¹³/₉ 1748 kaldet paa Succession til Vellev Pastorat og ²⁷/₂ 1750 kaldet til Vejerslev, Aidt og Thorsø Pastorat, ordineret Fredag efter Paaske.

²⁴/₉ 1756 kaldet til Houlberg-Granslev Pastorat. Han var født i København ²⁶/₇ 1722, Fader: Visiteur i Aarhus; Student fra Aarhus 1740, cand. theol. 1747, Provst 1764, gift ³⁰/₆ 1751 med Else Cathrine Lauritsdatter Lassen af Holbæk-Udby, født i Vindum ²³/₆ 1729. 9 Sønner, 8 Døtre. Han entledigedes ¹/₄ 1792, død ⁹/₆ 1803 i Langaa. Habil, retsindig og nidkjær.«

Som det ses, ligger alle tre Pastorater i Grevskabet Frijsenborg, hvis Besidder havde jus patronatus. Det var dengang ret almindeligt, at Godsejeren kaldte Præsterne paa Succession, hvorved forstaaes, at en Præst allerede i en anden ældre Præsts Levetid blev beskikket til at tiltræde Embedet, naar Formanden døde. H. J. Esmarch kom dog ikke til Vellev Sogne kald; thi inden dette blev ledigt, beskikkede Grev Frijs ham til Vejerslev 1750 og 6 Aar senere til Houlbjerg.

Esmarch blev Præst i Houlbjerg efter Michel Lerche, hvis Gravsten med hans og Hustrus Billeder i Relief og med en lang, utydelig Inskription er indmuret i den udvendige Side af Houlbjerg Kirkes nordlige Sidemur. Omtrent ud for denne Gravsten Nord for Kirken, dog lidt til Øst, skal Esmarch og hans Hustru ligge begravet, men der findes ingen Gravsten, og Stedet kan nu ikke nærmere paavises. Esmarch afstod 1. April 1792 Embedet, som hans Svigersøn Sundorff overtog, men han kunde ikke altid enes med Sundorff og opholdt sig derfor ofte hos sin anden Svigersøn, Provst Rhod i Langaa, hvor han ogsaa døde 6. Juni 1803, men blev som anført begravet i Houlbjerg.

I Houlbjerg Præstegaards Have findes en Del gamle Træer, navnlig Lindetræer og Frugttræer, som efter deres Størrelse at dømme sand-

synligvis er plantede af Esmarch. Præstegaarden brændte i Slutningen af det 18de Aarhundrede og atter 1805, og Præstearkivet gik da tabt.

Efter Traditionen kunde Esmarch baade hekse og mane. Saaledes beretter gamle Folk i Houlbjerg, at han var fraværende, den første Gang Præstegaarden brændte, og at Ilden allerede havde forplantet sig til et Par Nabogaarde, der laa Sydvest for Præstegaarden. Det første, han derfor foretog sig, da han under Branden kom til Stede, var at vende Vinden, hvorved videre Ødelæggelse af den øvrige By forhindredes.

Ligeledes fortælles, at Esmarch som gammel og svag sad i sin Stol med en hvid Hue paa Hovedet, hvilken han kastede hen mellem de mange Børn, naar disse gjorde al for megen Støj; det Barn, Huen ramte, skulde atter bringe ham den og fik da Pryglene.

I »Jydsk Historie og Topografi«, VI Bind, Side 313, anføres:

»Hans Jørgen Esmarch var en Mand, der besad ualmindelig Dygtighed baade som Præst og som Lærer, især besad han god Kundskab i Naturvidenskaberne og syslede tillige med mekaniske Arbejder. Af hans to Sønner blev den ældste, Jens Esmarch, Professor i Mineralogi og ansat som Bestyrer af Sølvværket ved Kongsberg i Norge. Den yngste Søn var den bekendte Fysiker, Etatsraad Esmarch i København, der i mange Aar virkede sammen med H. Chr. Ørsted.«

Af de 17 Børn blev kun 9 voksne, nemlig 2 Sønner og 7 Døtre.

Sønnen Jens Esmarch blev som anført Professor. Han var til Stede paa Skiftet efter Provsten 14. Septbr. 1803, og her kaldes han Assessor i Ober-Berg-Amtet, samt Lector og Inspektør over Seminariet i Kongsberg. Han var født $\frac{31}{1}$ 1763, død $\frac{26}{1}$ 1839, og fra ham nedstammer en Esmarch Familie i Norge. Den anden Søn, Laurits Esmarch, var Kommitteret i Rentekammeret og Naturforsker, født $\frac{15}{5}$ 1765, død $\frac{1}{11}$ 1842. Han har skrevet Afhandlinger om jydsk Sandflugt og Klitplantning m. m; han havde ingen Børn. Begge disse Mænd omtales i »Biografisk Leksikon«. En Datter, Henriette Cathrine Esmarch, født 1767, død $\frac{27}{12}$ 1838, var, som ligeledes bemærket, gift med Faderens Eftermand, Provst J. H. Sundorff, i Houlbjerg, født 1762, død 1840; de efterlod 3 Børn, hvoraf en Datter var gift med Farver Kragh i Ebeltoft. To af Esmarchs Døtre var efter hinanden gift med Pastor Rup i Gjerlev. »Han fik Kraven kun 22 Aar gl.«. En Datter, Birgithe, var gift med Købmand Udby i Randers; en Datter, Mette, med Fuldmægtig Hansen ved »Sukkerhuset« i Randers og en sjette Datter, Else Marie Esmarch, født 1760, død $\frac{18}{5}$ 1835, var gift med en Søn af Pastor Meyer i Velle, Farver J. H. Meyer i Randers. De tre havde en Søn, Stathauptmand H. J. Meyer, og to Døtre, der var gifte henholdsvis med Proprietær Munck og Købmand Jacobsen, Randers, som alle efterlod en stor Efterslægt. Efter Farver Meyers Død $\frac{7}{9}$ 1805 blev Enken gift med sin Bestyrer, Frantz Höbarth, en bøhmisk Katolik, død $\frac{15}{6}$ 1838; ingen Børn. Efter Höbarths

Død blev Størstedelen af hans Formue, der efter Sigende var 75,000 Species, i en Vogn kørt til hans Arvinger i Bøhmen.

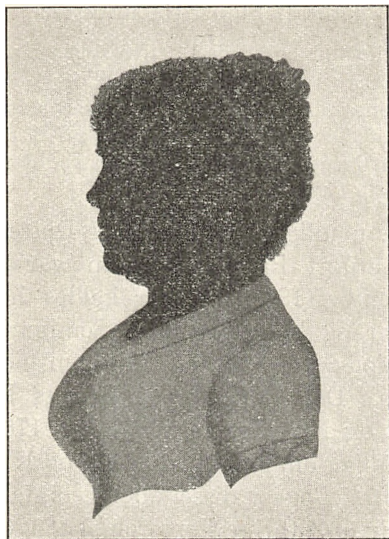
Endskønt Provst Esmarch havde haft saa mange Børn, var han dog ved sin Død en velhavende Mand.

Skiftebrevet efter ham findes i Landsarkivet i Viborg. Over hans og Hustrus Efterkommere er der udarbejdet en Stamtavle, omfattende over 400 Personer.

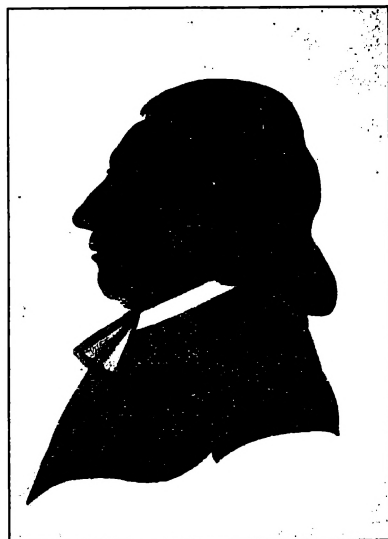
Et af de ældste Børn var:

VII.

Elisabeth Birgithe Esmarch, født 1755 i Vejerslev Præstegaard og gift med Provst **Søren Kjeldsen Rhod**, født i Langaa 31. August 1738, Søn af Husmand og Skræder **Kjeld Nielsen** og Hustru **Maren Sørensdatter**.

Elisabeth Birgithe, f. Esmarch.

Søren Kjeldsen Rhod.

I Langaa Præstegaards Arkiv i den saakaldte Liberaticus under Afdelingen: Series pastorum, findes om S. Rhod følgende Forklaring:

»Søren Rhod 1778—1817. Han var en Husmandssøn fra Langaa By, men som allerede tidlig yttrede gode Anlæg og Lyst til at lære. Som Bymændenes Svinehyrde stod han en Dag med sin Hjord ved Landevejen til Randers og prædikede fra en Tørvestak for Landsbyens øvrige Dreng, der havde sanlet sig om ham. Comtesse Scheel fra Ulstrup kom i det samme kjørende forbi, blev opmærksom paa Drengen, lod ham kalde til sig og spurgte ham, om han havde Lyst til at blive Præst. Da Drengen glad svarede ja, lod hun ham sætte i Randers Latinskole, studere paa hendes Bekostning og gav ham tilsidst Langaa Sognekald.

En elskelig, nidkjær Mand var han, i høj Grad afholdt af Menigheden.

Herredsprovst med Amtsprovsts Rang.«

I en med Blyant vedføjjet Anmærkning staar:

»Capellan — før han blev Præst -- hos Hans Rhod. Var i Kjøbenhavn for at tage Embedsexamen, da Brandt og Struense henrettedes.«

Om Formanden, H. Rhod, efter hvem Søren Kjeldsen Rhod uden Tvivl tog Navn uden vistnok at være i Familie med ham, hedder det sammesteds:

»Hans Rhod var først Capellan hos Formanden Jens Anchersen, derefter Præst fra 1748—1778. Han var en meget virksom Mand. Han har dels opført Præstegaarden fra nyt af, dels forbedret den, anlagt Frugthaven og ladet de tre vestre Damme i Haven grave.«

I nogle gamle Lister i Randers Latinskole staar anført, at Søren Kjeldsen Rhod blev optagen i Skolen 1752, dimitteret 1761, theologisk Embedseksamen med haud. illaud. 1766, Præst i Langaa 1778, Provst i Middelsom Herred, og i »Wibergs Præstehistorier« angives, at han 30. Juli 1772 af Grevinde Scheel blev kaldet til cum spe successionis at være Præst i Langaa og blev ordineret 2. Septbr. s. A.

Han var derefter Kapellan for H. Rhod indtil dennes Død 1778.

Med Hensyn til Beretningen i Liberdaticus er at bemærke, at denne først er skreven og indført i Bogen omkring ved Aaret 1860 af Præsten ~~Ostermann~~ ^{Ostermann} altsaa over 100 Aar efter, at Komtesse Scheel havde haft det omtalte Møde med Søren Rhod. Med Komtessen menes iøvrigt Grevinde Eleonora Scheel, født Raben, Enke efter Grev Christen Scheel til Stamhuset Gl. Estrup og Ulstrup, der var dansk Gesandt i St. Petersborg. Han var bekendt for sin Ødselhed, sin Skønhed og sin Indflydelse hos Kejserinde Catharine II.; han døde 1771. — Naar det endvidere hedder, at Søren Rhod var i Københav for at tage Embedseksamen, da Brandt og Struense henrettedes i Aaret 1772, beror dette ogsaa paa en Fejltagelse, da han som anført tog Embedseksamen 1766. Hvor han har opholdt sig i de 6 Aar fra 1766 til 1772, da han blev Kapellan, savnes der Oplysning om.

Hvad endelig angaar Bemærkningen om, at Søren Rhod var »Bymændenes Svinehyrde«, maa det sikkert forstaas saaledes, at det var Faderen, der havde den Bestilling. Søren var nemlig kun 14 Aar, da han kom i Randers Latinskole, og Bymændene kan næppe have haft saa ung en Hyrde til alle Byens Skovsvin. Men derfor kan han jo godt have hjulpet Faderen med Bestillingen, og dette bestyrkes ogsaa ved hans nedenfor citerede Udtalelse.

Efter Udsagn af en gammel, for en Del Aar siden afdød Sognefoged i Langaa, født 1815, var det ikke Sønnen, men Faderen, der boede i et nu nedrevet Hus i den vestlige Del af Byen, som var Hyrde for Svinene, naar de gik paa Olden i Langaa Skov, en daværende Egeskov, som laa Syd for Byen, og efter Sognefogdens Forklaring var det i denne Skov ved Vejen til Aabro og ikke ved Randers-Vejen, at Grevinde

Eleonora traf Drengen, da han stod og talte i en udhulet Tørveskrue. Efter en anden Tradition fik Grevinden ved en senere Lejlighed, skjult bag et Træ i Skoven, Drengens Talegaver at høre, idet han fra et andet Træ i Nærheden, uvidende om Grevindens Nærværelse, talte til sit sædvanlige Auditorium: Byens andre Dreng. Efter en tredje Version var det mellem nogle »stævnedede Elletrunter« 3: nedskaarne Elletræer, at Drengen stod og prædikede.

Han havde efter Sagnet en saa glimrende Hukommelse, at naar han havde hørt en Prædiken af Præsten, kunde han senere gengive den næsten Ord til andet.

Som Student skal han have været forlovet med en Gaardmandsdatter fra Sønderving, Maren Kjeldsen, af hans egen Slægt, men da han var bleven theologisk Kandidat, hævdede han Forbindelsen og giftede sig som anført med Provstens Datter i Houlbjerg.

En Gang havde Grevinden taget ham med til Gl. Estrup, hvor der var stort Selskab af Godsejere. Da nogle af disse gjorde sig lystige over Søren Rhods ringe Herkomst, blev Grevinden til sidst vred og sagde med Eftertryk: »Forsvar Jer, Hr. Søren, jeg ved I kan!« hvorpaa Hr. Søren tog til Orde og gjorde sine Angribere flove og tavse.

Sin Tiltrædelsesprædiken begyndte han med disse Ord: »Før var jeg Eders Svinehyrde, men nu er jeg ved Guds Naade bleven Eders Sjølehyrde.«

Provst Rhod var en førloaden Mand; han var til daglig stille og alvorlig, men jævn og ligefrem, og skønt han kun havde 2, Karakter, maa han have været en Mand med stor Begavelse og med udmærkede Egenskaber som Provst og Prædikant. Han forstod at stille sig i det rette Forhold til sine tidligere Legekammerater; thi de saa alle op til ham med Højagtelse og Kærlighed; han var jo en af deres egne.

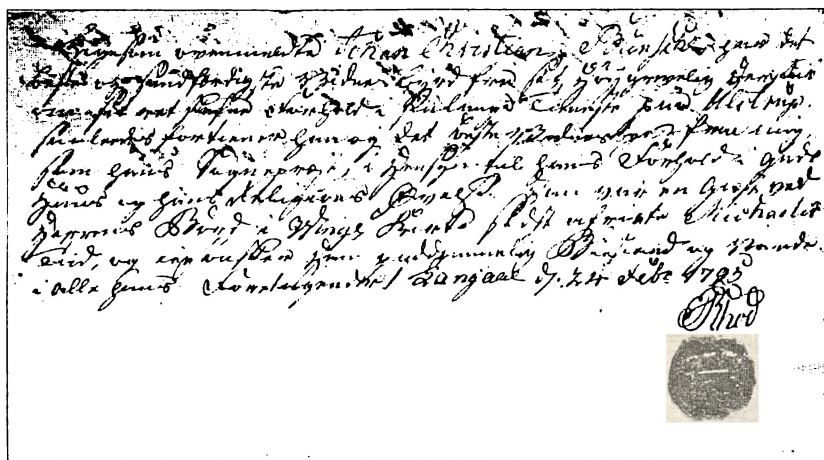
Hver anden Søndag, naar han prædikede til Eftermiddagstjeneste i Annekset Sønderving, spiste han til Middag paa Ulstrup og Grevinden aflagde én Gang om Aaret Besøg i Langaa Præstegaard. Grevinden døde 1808, og i Ulstrup Have er der rejst en Mindestøtte for hende.

En Søndag — saaledes fortælles der — prædikede han saa varmt for en eller anden Sag, som han vilde have frem, eller mod et eller andet Misbrug, som gik i Svang i Menigheden, at alle Tilhørerne i den tætfyldte Kirke græd, undtagen to udensogns Mænd, som var til Stede. Rhod tog da fat igen og prædikede saa længe, at ogsaa disse to Mænd græd.

I en af sine Optegnelser i Langaa Præstearkiv angiver han Indtægten af Tienden i Langaa Sogn til 300 Rdlr., men paa Grund af, at han modtog Tienden i Kærven paa Ageren, medens han i Sønderving modtog den i Korn, beregner han et Tab af 50 Rdlr. aarlig; hans

Sognebørns Tilfredshed og Hengivenhed var ham imidlertid, som han siger, mere værd end de 50 Rdlr. — Jordfællesskabet har eksisteret i hele Rhods Embedstid; thi mærkelig nok blev Langaa Byjorder først udskiftede i Aaret 1830, og lige saa mærkeligt er det, at der ved den Lejlighed blev udlagt en Tønde Land Syd for Byen til Opholdsted for — Taterne.

Som Prøve paa Provst Rhods Udtryksmaade og Skrift hidsættes en Anbefaling fra ham for Gartner Bursche i Randers, efter hvem Burschegade er kaldt, og som i sin Ungdom tjente paa Ulstrup.

Rhod brugte til daglig den saakaldte Bladkrave, som hans Billede viser, men Pibekrave til Ornatet. Han efterlod 3 Præstekjoler, nemlig én af Silke, en Stoffes og én af hjemmegjort Tøj. Han brugte selvfølgelig Knæbukser med Sølvspænder og Paryk, men denne var betydelig mindre end efter tidligere Mode og uden Pisk; thi det var mod Slutningen af Paryktiden.

Provst Rhod døde 3. December 1817, 79 Aar gl., og blev begravet 12. December s. A. Han vilde have været begravet lige foran Indgangen til Vaabenhuset ved Kirkens søndre Side, for at Menigheden hver Søndag ved at gaa over hans Grav kunde blive mindet om ham og hans Gerning, men dette skete dog ikke, idet han kom til at ligge tæt Vest for Taarnet.

Et sjældent Vidnesbyrd om den store Indflydelse, som han maa have haft paa sine Sognefolk, og den Kærlighed, hvormed de hang ved hans Minde, er det, at Beboerne i Pastoratet i 1870, altsaa 53 Aar efter hans Død, skød Penge sammen og rejste et Monument paa hans Grav.

Paa Mindestenen staar:

»1870 rejste skjønssomme Beboere af Langaa Pastorat dette Minde for Amtsprovst Søren Rhod, født i Langaa 1738, død sammesteds 1817«.

Paa Mødet, hvor det vedtoges at rejse Stenen, blev det udtalt, at Provsten var den bedste og dygtigste Mand, som var fostret i Langaa, at han havde udrettet saa meget godt og derfor fortjente et Minde.

Provst Rhod havde ifølge Registreringen en i alle Maader velbesat Præstegaard, saaledes en Besætning af 7 Heste, 17 Køer og 30 Faar, et betydeligt Indbo og en større Bogsamling, og har sikkert ogsaa besiddet nogen Formue, men Statsbankerotten i 1813 og de yderst vanskelige Pengeforhold i Tiden derefter, der ødelagde saa mange Formuer, havde ogsaa bragt ham Tab, og da Boet efter 5½ Aars Forløb 4. Juli 1823 blev sluttet, var der intet tilovers. — Aarsagen til, at Skiftet trak saa længe ud, var bl. a.; at Rhod efterlod en Obligation paa 8350 Rdl. dansk Kurant, omskreven til 2000 Rdl. Sølvværdi, fra Lensgreve, Kammerherre Jørgen Scheel, der ligesom Faderen var meget letsindig og i stor Gæld, og Obligationen var derfor næsten værdiløs og usælgelig.

Under Skiftet var der Disput, om et forgyldt Taffelur i Glaskupel (Jason med det gyldne Skind), hvilket Ur Grevinde Scheel havde foræret Rhod, og som tidligere skal have tilhørt en ældre Grev Scheel paa Gl. Estrup. Ved Auktionen blev det købt af Svigersønnen Pastor Monrad i Øster Alling og findes nu i privat Eje i Ebeltoft.

Rhods Hustru, Elisabeth Birgithe Esmarch, var en noget korpulent, statelig og myndig Kvinde og i Modsætning til sin Mand ikke godt anskreven i Menigheden, vistnok fordi hun var noget fornem lige over for Beboerne og manglede hans elskværdige Jævnhed og Ligefremhed. Da hendes Bedstefader, Provst Lassen i Holbæk, døde 5. Marts 1789, opholdt hun sig i hans Hus og var til Stede ved Registreringen efter ham. Hun døde i Langaa 28. August 1826 og blev begravet 1. September s. A. ved Siden af sin Husbond.

Ægteparret havde ingen Børn de første 10 Aar af deres Ægteskab og havde derfor taget Rhods Broderdatter Eleonora, Datter af Degnen Peder Rhod i Uggelhusene, til sig som Plejedatter. Eleonora blev gift med Gaardejer Jens Madsen i Uggelhusene. Hendes Moder, Lotte, giftede sig efter Peder Rhods Død med Chr Knap sammesteds og blev Stammoder bl. a. til Købmand Knap i Silkeborg.

Derefter fik Provst Rhod og Hustru 3 Børn, hvoraf en Søn, Hans Jørgen Rhod, født 30. Marts 1792, død 23. April 1870, blev Præst i Andsager ved Varde, og en Datter, Kjeldsine Marie Rhod, født 21. Decbr. 1792, død 30. August 1854, blev gift 20. Januar 1816 med Præsten L. D. Monrad i Østeralling.

Hans Jørgen Rhod efterlod 2 Sønner, nemlig Georg Severinus

Rhod, født 15. Juni 1840, Købmand i Andsager, og Hans Chr. Rhod, født 24. Marts 1846, Gaardejer sammesteds, der begge har en Del Børn.

L. D. Monrad efterlod 3 Børn, nemlig: C. D. Monrad, Politibetjent i Skanderborg, død 1886, Severine Petrea Augusta Monrad, gift med Herredsfoged Sinding i Ebeltoft og død 1853, og Elisabeth Birgithe Monrad, gift første Gang med Møller Sinding og anden Gang med Møller Jacob Lyngby i Ebeltoft. Ogsaa disse Børn, undtagen Sinding, har efterladt en stor Del Efterkommere.

Provst Rhods tredje Barn var:

VIII.

Else Cathrine Rhod, født 13. December 1790 i Langaa Præstegaard, gift 1819 med **Johan Pedersen Hammershøi**, født i Hammershøi 15. Maj 1791.

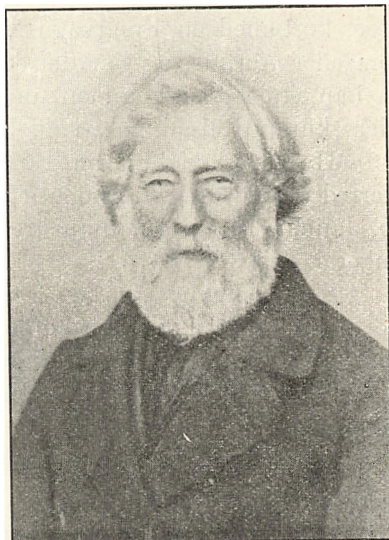
Hans Forældre var Skolelærer **Peder Christensen**, der almindelig gik under Navn Peder »Hast«, og Hustru **Karen Johannesdatter**. Samme Peder Hast kunde ikke lide dette Tilnavn, hvad enten nu dette stammede fra, at han var saa hastig i sit Væsen, eller han muligvis havde det fra en Gaard i Hammershøi, der kaldtes Hastegaarden, og opkaldte derfor Johan og sine øvrige Børn efter deres Fødeby Hammershøi.

I Hammershøi Kirkebog findes anført:

»Peder Christensen, Kirkesanger og Skolelærer, død 16. April 1814, begravet 26. s. M., 61 Aar gl.; døde efter langvarig og tærende Sygdom.

Karen Johannesdatter, død 6. April 1826, begravet 18. s. M. 64 Aar gl.; udtæret af langvarig Sygdom.«

Johan Hammershøi blev først Skriver hos Agent Buchwaldt i Viborg og tog derpaa 16. Juni 1815 dansk juridisk Eksamen. Han var Fuldmægtig hos Herredsfogden i Middelsom-Sønderlyng Herreder, Justitsraad Rod i Viborg, indtil 1825 og derefter indtil 1830 hos Herredsfogden i Lysgaard m. fl. Herreder, Etatsraad Holm paa Dalsgaard. I Aaret 1830 fik han Bestalling som Prokurator og boede som saadan først paa Mejlkærhus i Hinge Sogn ved Kjellerup indtil 1834 og derefter til 1846 paa Grauballe Østergaard, hvorefter han og Hustru flyttede til Kjellerup, hvor de boede hos deres Datter og Svigersøn til deres Død.

J. P. Hammershøi.

Hans Broder var den i sin Tid ansete Købmand Jens Peter Hammershøi i Aarhus, født 24 Febr. 1796, død 17. Novbr. 1868, hvis Søn, Grosserer Chr. Hammershøi i København, var Fader til Kunstmalerne Vilhelm og Svend Hammershøi, og hvis ene Datter var gift med Justitsraad, Branddirektør J. V. Esmann i Aarhus.

En Søster, Ane Dorthea Pedersdatter Hammershøi, var gift med Smed Anders Pedersen, kaldet Hammershøi, i Hinge. En anden Søster, Trine, var gift med Guldsmed Petersen i Aarhus.

Forberedelseseksamen eller Præliminæreksamen eksisterede ikke, dengang Johan Hammershøi læste til Eksamen, og selve den juridiske Eksamen tog han efter kun 6 Maaneders Forberedelse. Men desto længere var han om Rejsen fra Viborg til København; thi den skal have varet i 3 Uger. Formodentlig har han, forsynet med en forsvarlig Madpose, kørt med en Fragtvogn, thi kørende Post eksisterede ikke, til Randers eller Aarhus, og har der ventet paa Skibslejlighed til København; da han endelig er kommen under Sejl, har han v 1 haft Modvind, thi ellers kunde Rejsen, selv i de Dage, ikke have taget saa lang Tid.

Hammershøi har som Fuldmægtig hos Herredsfogden i Middelsom Herred afholdt Registreringen efter sin Svigerfader, Provst Rhod i Langaa, 15. Januar 1818 og administreret flere af de efterfølgende Skiftesamlinger i Boet.

Saavel denne som de forannævnte Registreringer efter de gamle Forfædre giver i al deres officielle Knaphed og Nøgternhed gode og paalidelige Bidrag til Belysning af de huslige og økonomiske Forhold og af Sæder og Skikke paa den Tid, de foretoges; men de er for vidtløftige til her at medtages.

Hammershøi var en hjertensgod Mand mod dem, han holdt af; men han var af et heftigt Temperament og undertiden noget hensynsløs mod dem, han mente sig forurettet af. Et betegnende Eksempel i saa Henseende er det, at han en Gang i Aaret 1852, da han mødte i Lysgaard med flere Herreders Ret, foran Rettens Skranke pryglede sin Modpart, idet han med en Stok bibragte ham en tre, fire Slag paa Ryggen. Denne Ubesindighed kunde let have kostet ham hans Prokuratorbestalling, men han slap dog med en større Bøde. Den omtalte Modpart var Proprietær Lindberg til Gaarden Rotterdam; han var Onkel til den i Firserne afdøde Overretsprokurator og Folketingsmand Alberti, og altsaa Grandonkel til Justitsminister Alberti; han var endvidere Broder til Bibeloversætteren Jacob Chr. Lindberg.

I Hammershøis Ungdomstid var Vejene daarlige, Vognene tunge og umagelige, Fjedervogne kun lidet kendte. Som Følge heraf tilbage-lagdes Rejser mest til Hest, og han var derfor, især i sine yngre Dage, en øvet Rytter.

Dengang var der ingen Postbefordring paa Landet, og man maatte selv afhente sine Breve og Postsager i nærmeste Købstad. I Kjellerup havde man derfor et privat Postbud, som én Gang om Ugen, om Lørdagen, senere to Gange egentlig, hentede de faa Postsager og Aviser i Viborg. Indtil 1850 kostede et Brev fra Viborg til København 24 Skilling (= 50 Øre) i Porto.

Tændstikker kendtes ikke i hans Ungdom eller Manddomstid, og de Svovlstikker, der kom i Brug, da han blev gammel, var yderst ufuldkomne. Det var derfor forbundet med store Omstændigheder at tilvejebringe Ild. Tobaksrygere betjente sig af de saakaldte »Fyrtojer«, der bestod af en lille Messingtønde med Tønder eller Fyrsvamp, hvori man ved Hjælp af en Flintesten og et Stykke Staal slog Ild.

Han var en Mand af Middelhøjde og med en rank Holdning. Han gik til daglig i hjemmegjorte Klæder med en Skindtrøje under Vesten og brugte kun Overfrakke, en »Touloupe« kaldte han den, naar det var meget koldt; paa Rejser brugte han en »Chenille«, d: en Kappe. Hans »Geburtsdag«, 15. Maj, fejredes i alt Fald i mange Aar af hans senere Liv med et større Gilde i Hjemmet. Han, der holdt Ridehest og Jagthunde, dresserede disse sidste ved Hjælp af tyske og franske Gloser.

Dette kun for at antyde, hvorledes Betegnelser og Udtryk er ændrede og fordanskede siden hans Tid.

Hammershøi var en ivrig L'hombrespiller og brugte i Stedet for Stambét en saakaldet »Aal« eller Stamme af Sølv vistnok en udhamret Specie (= 4 Kroner), paa hvis ene Side stod:

»Vær ej overgivet, naar du vinder«,

og paa den anden Side:

»Vær ej vranten, naar din Kasse svinder.«

Han brugte ikke Røgtobak, men skraaede og spyttede des mere. Han var en interesseret Jæger og havde i sin Tid været paa Jagt med Digteren Sten Blicher.

Han havde vekslende Passioner. I én Periode lærte han sig selv at spille paa Fløjte. Til en anden Tid anskaffede han sig et Drejelad og drejede alle Haande Smaating. Senere lagde han sig efter den franske Læge Raspails Lægemetode med Kamfer.

Sang og Musik holdt han meget af og sang selv gerne vore gamle Fædrelandssange -- »Arier« kaldte han dem.

Han interesserede sig stærkt for Astronomi og studerede i klare Vinteraftener Stjernehimlen, som han havde et ret indgaaende Kendskab til gennem Studiet af astronomiske Værker.

Han skrev med Fjerpen, som han med sin særlige »Pennekniv« tilskar af Gaasens store Vingefjer; derfor havde han altid et Bundt af

disse Fjer hængende paa Væggen ved sit Skrivebord. Da Staalpenne var bleven almindelige, brugte han dog dem. Han brugte saa godt som ikke Klatpapir, men ved Siden af Blækhuset stod et »Sandhus« med fint Sand til at strø paa Skriften. I de senere Aar fik han en Rørelse i sin højre Haand og kunde derfor ikke skrive med den; den energiske gamle Mand begyndte nu at øve sig i at skrive med venstre Haand og opnaaede en ret betydelig Færdighed heri, ligesom Skriften var let læselig og god.

Sjæle Meins!

*Sjæle Meins! den som vil se ud fra dig som
Sjæle Meins med det Sings. Jeg betror dig, at
Jeg Sjæle Meins i den Meins, og vil se dig Sjæle Meins
Sjæle Meins. Sjæle Meins Meins.
Sjæle Meins, 7. Okt. 1847. Sjæle Meins*

Facsimile af et Brev til hans Datter
(skrevet med højre Haand).

I sine sidste Aar havde han nogen Vanskelighed ved at følge med Tiden og dens nye Krav. Da der saaledes i Begyndelsen af Treserne skulde lægges en Jernbane fra Aarhus over Langaa til Viborg, mente han, at de Folk omtrent maatte være gale, der kunde tro, at en saadan Jernbane kunde betale sig, og kunde ikke begribe, hvem der skulde køre paa denne Bane. Han henviste til, at der mellem de to Byer hidtil i nogle Aar kun havde gaaet en Dagvogn over Ans to Gange om Ugen, og at denne Vogn ofte gik tom eller kun var delvis besat. Men Jernbanen kom alligevel, og der kom ogsaa Folk og Gods nok til at køre med de mange Tog.

Iøvrigt var han en dygtig og anset Mand og havde i mange Aar en stor Praksis. Indtil 1861 var han eneste Sagfører i Jurisdiktionen. Han havde Ord for at være en dygtig Jurist, og saa stor var Menigmands Tillid til ham i hans Velmagtsdage, at man ansaa en Sag for halv vunden, naar han havde lovet at tage sig af den; endogsaa Folk fra Nabojurisdiktionerne søgte hans Bistand i vanskelige Sager. Det sidste Aar af sit Liv var han svag og mest sengeliggende; han beskæf-

tigede sig da med gudelige Spørgsmaal og blev til sidst meget religiøs. Han døde 20. Oktbr. 1867, 76 $\frac{1}{2}$ Aar gl., og efterlod en mindre Kapital.

Hans Hustru, førnævnte Else Cathrine Rhod, var en stille, beskeden Kvinde, som holdt sig til Hjemmet; hun var en alvorlig, men mild og kærlig Natur.

I de fem Aar fra 1825—30, da hendes Mand som anført var Fuldmægtig paa Dalsgaard og ikke kunde have sin Familie hos sig der, boede hun og hendes ældste Datter Elisabeth Birgithe i Langaa hos sin Moder, Provstinde Rhod, i en Lejlighed, der var indrettet til Enkesæde i den Gaard, der ligger tæt Nord for Langaa Hospital. Boligen var i det søndre Huses østre Ende, og her lukkede Else Cathrine sin Moders Øjne, da denne døde i 1826.

Lysbilledkunsten var ikke kendt i Else Cathrine Rhods Tid, og der findes desværre intet Billede af hende. Hun var af Middelhøjde med graa Øjne og et smukt kastaniebrunt Haar; hun døde i Kjellerup 13. April 1854.

Dette Ægtepar havde to Døtre, hvoraf den yngste, Marie Cathrine Hammershøi, er født 25. Decbr. 1831.

Hun er godt inde i vor Skønliteratur og besidder en stor æstetisk Interesse. Hun var i en Aarrække Husbestyrerinde for en Provstefamilie i Trige ved Aarhus og opholdt sig derefter i mange Aar hos sin Søster og Svoger i Kjellerup og bor endnu i denne By. Hun, der er ugift, har stor Lighed med sin førnævnte Moder. Hendes Billede, se Side 44.

Ægteparrets anden og ældste Datter var:

IX. Elisabeth Birgithe Hammershøi, født i Viborg 13. Oktober 1821, gift 4. Marts 1842 med **Jens Sørensen Møller**, Gaardejer i Kjellerup.

Med sin Moder boede hun, som foran omtalt, i Aarene fra 1825 til 1830 i Langaa og besøgte tidt sin Tante Else Marie Esmarch, der da var gift med Farver Høbarth og boede paa Kirketorvet Nr. 9, Matr.-Nr. 243 i Randers. Høbarth testamenterede hende 100 Rdlr. som Arv efter sig. Til hendes Barndomserindringer hørte, at da en af Høbarths Naboer blev opfordret til sammen med nogle andre at anskaffe en Gadelyste paa Kirketorvet, protesterede Naboen energisk mod en saa kostbar og urimelig Misbrug af Lys og paastod, at man burde blive ved den gode gamle Skik at bruge en Haandlygte, naar man gik paa Gaden i Mørke. Hun mindedes ogsaa sin Bedstemoder Elisabeth Birgithe Esmarchs Brødre, Jens og Laurits Esmarchs straalende Uniformer, da de en Gang besøgte Søsteren, Provstinde Rhod i Langaa; navnlig var Jens Esmarchs Uniform som Bestyrer af Kongsberg Sølvværk stærkt besat med smaa Sølvhamre.

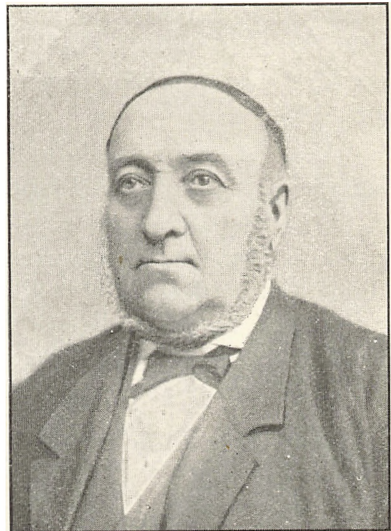
Elisabeth Birgithe Hammershøi blev konfirmeret i Svostrup Kirke og lærte Husholdning paa Allinggaard.

Hun havde en god Forstand og en udmærket Hukommelse, en stærk Vilje og besad fra Hjertets Side de bedste Egenskaber.

Hun havde undertiden et tungt Sind, en Arv, der vistnok med Forbigaaelse af enkelte Led er gaaet igennem Slægten fra Provst Laurits Lassen, der efter den foranstaaende Biografi netop led af Tungsindighed. Som ældre havde Violinspil en deprimerende Indflydelse paa hende, saa at endogsaa Udtrykket i hendes Ansigt blev alvorligt ved de første Strøg paa en Violin. Ellers havde hun i Almindelighed et godt Humør og var til de fleste Tider glad og tilfreds.

Elisabeth Birgithe, f. Hammershøi.

Jens Møller.

Hun læste en Del og havde en ikke ringe historisk Interesse. Hun var en udmærket Moder for sine Børn og dannede stadig det samlende Midtpunkt i Familien.

Hun repræsenterede Intelligensen i Hjemmet i Kjellerup, medens hendes Mand tog Livet paa sin praktiske Maade, og det var hende, der især tog sig af Børnenes Opdragelse, ligesom disse igen hang ved hende og med Glæde samlede sig om hende, naar hun fortalte dem Historier eller Digte, hvoraf hun kunde recitere en Mængde.

Hun var en dygtig Kone i sit Hus og syslede i sine kraftige Dage med alle Slags kvindelige Arbejder.

Der saaedes i Reglen et Stykke Hør i Marken, som hun efter Indhøstningen lod bakke, skage og hegle og derefter spinde for at lade

den væve til Lagener og Linned. Især om Vinteren var hun med sine Piger beskæftiget med at bearbejde Faarenes Uld til Klæder for Familien, navnlig Børnene, efter den Tids gode, gamle Skik. Om Efteraaret lod hun i en simpel Mekanisme rive 2 a 3 Tdr. Kartofler og fabrikerede paa denne ligefremme Maade Kartoffelmel til Forsyning for hele Aaret.

Naar Indslagtingen i November Maaned var tilendebragt, og Faaretalgen afsmeltet, støbte hun Lys til Brug for Vinteren og forsøgte ikke at støbe et Lys med tre Grøne, som blev tændt Helligtrekongers-aften. I den første Snes Aar af hendes Ægteskab kendte man ikke Petroleum og endnu mindre Gas eller elektrisk Lys. Man maatte derfor i de lange Vinteraftener nøjes med et Tællelys, som kun kastede et usikkert Lysskær over, hvad der befandt sig i dets Nærhed, medens de fjærnere Dele af Stuen henlaa i Halv- eller Helmørke. Dette Lys skulde desuden hver 4de eller 5te Minut pudses med en Lysesaks, som dengang var et uundværligt Tilbehør til Lyset og Lysestagen; Nutids-mennesker, der er vant til de langt stærkere Belysningsmidler, har vanskeligt ved at forestille sig de mørke og triste Forhold om Vinteren i hine Dage, og dog befandt man sig dengang godt derved, — man kendte jo intet bedre. Ved Selskaber brugtes dog Stearinlys, og Petroleum blev i en senere Tid almindelig ogsaa til daglig Brug.

Hun bagte og bryggede med sine Pigers Hjælp og behandlede Mælken af Gaardens Køer, kærnedede Smør og lavede Ost — Arbejder, som Nutidens Husmødre omtrent slet ikke forstaar sig paa.

Fjerkræet og Haven var ligeledes underlagt hendes dygtige og forstaaende Interesse.

Hun var en god Raadgiver i Sygdomstilfælde; thi hun havde, ligeledes paa gammel Vis og for at bøde paa den fuldstændige Mangel paa Læger paa Landet, der gjorde, at Folk dersteds var nødt til at hjælpe sig selv, tilegnet sig Kendskab til en Mængde Husraad og til Brugen af helbredende Urter.

Tallet 13 var ret fremtrædende i Familien i dette Ægtepars Tid, idet de begge var fødte den 13de Dag i Maaneden, ligesom Else Cathrine Rhod baade var født og død den 13de.

Den 4. Marts var ligeledes en Mærkedag for dem. De havde Bryllup paa denne Dag, et af deres Børn døde som spæd 4. Marts 1852; deres ældste Datter blev forlovet 4. Marts og døde paa en 4. Marts, ligesom hendes Søn blev født Natten mellem 4. og 5. Marts.

Hadde Elisabeth Birgithe Hammershøi levet, da disse Optegnelser blev nedskrevne, vilde hun have kunnet give gode Bidrag til en yderligere Skildring af hendes Bedstefader, Amtsprovst Rhod, og af hendes Oldefader, Provst Esmarch; thi hun erindrede en Mængde Enkeltheder af Fortællingerne om disse Mænds Færd og Liv.

De sidste 10—15 Aar af sit Liv var hun meget nervesvækket; hun var ret fyldig og havde vanskeligt ved i de sidste Aar at bevæge sig, men hendes Aandsevner havde hun omtrent usvækket til det sidste.

I Efteraaret 1890 gjorde hun sammen med sin Mand den sidste Rejse til København og Roskilde for at besøge sine derboende Børn og kom hjem glad og oplivet af den interessante Tur.

Et Par Maaneder senere, 2. December 1890 om Aftenen Kl. 8, sov hun stille ind til det evige Liv.

Hun blev begravet paa Hørup Kirkegaard den 8de s. M., ledsaget af et stort Følge og baaret til Graven af sine fem Sønner og en Svi-gersøn.

Hendes Mand, Jens Møller, var født i Gjern 13. Januar 1821. I Daabsattesten er hans Fødselsdag urigtig angiven til 11. Januar.

Om hans Slægt hid sættes følgende til Forklaring af den foran anførte Stamtavle:

Søren Andersen med Tilnavn **Møller**, født 1680, af Dalby i Skanderup Sogn, $1\frac{1}{2}$ Mil Nordøst for Silkeborg, senere af Skanderup Mølle eller Lille Mølle og til sidst af Gjern, hvor han døde og blev begravet 6. Januar 1767. Han var første Gang gift med Helle Pedersdatter, død i Barselseng 28. Juni 1716, 25 Aar gl.; gift anden Gang med **Anne Sophie Lauritsdatter**, født 1696, begravet 13. Januar 1760, med hvem han havde 8 Børn, nemlig Helle, døbt $\frac{5}{12}$ 1717; Niels, døbt $\frac{29}{5}$ 1719; Anders, døbt 1722; Anne, døbt $\frac{18}{3}$ 1725; Helene, døbt $\frac{11}{7}$ 1728; Laurs, døbt $\frac{18}{11}$ 1731; Peder, døbt $\frac{26}{9}$ 1734, Søren, døbt $\frac{21}{6}$ 1738.

Fra Søren Andersens Bestilling som Møller stammer efter al Rime-lighed Familienavnet Møller. Han har efterladt en stor Efterslægt, som endnu for en stor Del er bosat i Gjern Herred.

Hans ovennævnte Søn

Anders Sørensen Møller var født 1722, Gaardmand i Gjern og døde 1. Juni 1795. Han var første Gang gift med Margrethe Jensdatter, født 1735, død 1767 uden Børn; anden Gang gift med **Idé Dortha Gothardtsdatter Boller** 6. Februar 1772, med hvem han havde 4 Børn, nemlig Søren, døbt $\frac{11}{3}$ 1772; Margrethe, døbt $\frac{28}{2}$ 1773; Nicolai, døbt 1780 og Anne Cathrine, døbt 1784. Hans ovennævnte ældste Søn var

Søren Andersen Møller, Gaardmand i Gjern, døbt 11. Marts 1772, død 27. Febr. 1827, 55 Aar gl., gift 12. Novbr. 1800 med **Inger Jensdatter**, døbt 10. Januar 1779, død 5. Febr. 1826, 47 Aar gl., Datter af **Jens Sørensen** af Asmildgaarde og Hustru **Birgithe Christensdatter** af Gjern. Søren A. Møller ejede en Gaard til 2 Heste og 8 Køer i den nordvestlige Del af Gjern By. Han var en høj Mand; hans

Klædedragt var Knæbukser med Sølvspænder og hvide Strømper, en kort Frakke med Taskelommer og to Rader Sølvknapper, rød og grøn eller gulstribet Vest, høj, sort Uldhat og Sko med Sølvspænder. — Til daglig brugte han rød, ulden Hue, samt Spænder og Knapper af Tin.

Hans Hustru, Inger Jensdatter, bar til daglig en mørk Hvergarms Kjole, garneret med røde eller grønne Baand for nedden og med et Tørklæde bundet om Hovedet. Til Fest brugte hun vistnok et rødt uldent nedringet Livstykke og stift Kniplingshovedtøj efter den Tids Skik.

Jens Møller var dette Ægtepars yngste Barn. Desuden havde det følgende Børn, nemlig:

Ane Kirstine Sørensdatter Møller, gift med Andreas Gam af Gjern.

Anders Sørensen Møller, Gaardmand i Faarvang.

Birthe Marie Sørensdatter Møller, gift med Mogens Laursen i Haurum.

Niels Sørensen Møller af Naderup i Grønbæk Sogn.

Anne Sophie Sørensdatter Møller, gift med Mads Sørensen i Sahl, og

Anne Cathrine Sørensdatter Møller, gift med Tømrer Laurs Mathiasen i Gjern.

Alle disse Søskende, der var født i Begyndelsen af det 19de Aarhundrede, er døde og har efterladt et talrigt Afkom.

Da Jens Møller kun var 5 a 6 Aar gammel, da hans Forældre døde, blev han sat i Pleje hos sin ældste Søster, der var gift med ovennævnte Gaardejer Andreas Gam i Gjern. Efter sin Konfirmation lærte han Tømrerhaandværket hos sin Svoger L. Mathiasen, dengang boende i Tvilum.

Da han i 1842, kun 21¹/₄ Aar gl., var bleven gift, tilflyttede de Nygifte Boruplund i Svstrup Sogn, en Gaard, der nu er nedbrudt og lagt under Borupholm, og her er deres ældste Søn født. I Foraaret 1846 afhændede Jens Møller denne Gaard og købte Kjellerup Østermark, som han tilflyttede Paaske-Lørdag; samtidig tog Prokurator Hammershøj og Hustru, som tidligere bemærket, Bopæl hos ham her.

Jens Møller havde ikke været Soldat, uagtet han var godt bygget og tilsyneladende intet fejlede. I de Dage — 1841 — var Soldatertjenesten ofte haard og umenneskelig, og mange var de Beretninger, der fortalte om Bestikkelser af Sessionslægerne, ja, det hørte næsten til Dagens Orden, at velstillede Folks Sønner slap fri for den forhadte og lange Tjeneste, som de privilegerede Stænder helt var fritaget for.

I Krigsaarene 1848—51 passede Jens Møller altsaa sin Gaard i Kjellerup, medens Sognets andre unge Mænd maatte gøre Felttoget med, og dette gav Anledning til, at der i 1851 til Viborg Stiftamt indkom

en anonym Klage over, at Jens Møller ikke var med, som det antoges, fordi der var produceret en falsk Døds-Attest for ham.

I Anledning af denne grove og ret ubehagelige Sigtelse maatte Jens Møller møde til Forhør paa Herredskontoret 25. Februar 1851. Efter at han her havde givet en Forklaring om sit tidligere Liv og Opholdssteder, fremlagde han et saalydende Udygtigheds-Pas:

»Foreviseren

Jens Sørensen Møller af Skanderborg Amts 16de Lægd, Løbe-Nr. Q 329, født udi Gjern By og Sogn, Skanderborg Amt, nu 21 Aar gammel, 66 Tommer høi, blaa af Øine, blond af Haar, bred af Skuldre og alm. af Been, har Tarmbrok; thi meddeles ham derfor hans Udygtigheds-Pas, hvorefter han sig kan opholde paa hvad Sted i Landet han lyster.

Landmilicesessionen for Skanderborg Amt,
den 25. October 1841.

Lindhølm.«

Forhørsprotokollen indeholder endvidere følgende:

»Forsaauidt det saaledes som det af den fremlagde Skrivelse fremgaar, for det kongelige Stiftamt er anmeldt, at Deponenten har unddraget sig Værnepligten ved at producere Døds Attest, da maatte han herved erklære denne Angivelse for aldeles falsk og usandfærdig, hvilket han mener tilstrækkelig at være godtgjort ved det fremlagte Udygtigheds-pas, ikke at tale om, at det formentlig vanskelige i paa en saadan Maade at unddrage sig Værnepligten, i og for sig maa tale for Angivelsens Urigtighed. Han forbeholdt sig iøvrigt sin Ret imod den Vedkommende for den skete falske Angivelse.«

Jens Møller var altsaa erklæret udygtig til Krigstjeneste paa Grund af — Tarmbrok, en Skavank, som han efter eget Udsagn ikke vidste, at han dengang led af. Hvorledes Lægeerklæringen, som ligger til Grund for Udygtigheds-passet, er fremkommen — om der er betalt for den — lader sig nu ikke oplyse. Men da Jens Møller ved 60 Aars Alderen maatte underkaste sig en mindre Operation for Vandbrok og senere fik et stort og besværligt Tarmbrok, der generede ham meget og fulgte ham til hans Død, er det sandsynligt, at han i 21 Aars Alderen har haft Anlæg til Brok — aabne Bugringe — og at Sessionslægen paa Grund heraf har erklæret ham udygtig til Tjenesten.

Hele denne Affære gav forøvrigt Anledning til ikke saa lidt Mistemning og adskillige Bryderier.

Jens Møller var en særdeles virksom, praktisk og energisk Mand. I sine unge Dage tog han personlig Del i Arbejdet, navnlig ogsaa med Opdyrkningen af Heden Syd for Gaarden i Kjellerup. Paa det Sted, hvor nu Markedspladsen er, nedpløjede han Lyngen med et Par rød-brogede Stude og med sin ældste 11 Aar gl. Søn som Plovkøring, men Jorden var saa fuld af Lyngrødder og Sten, at han vanskeligt kunde drage Plovfuren og holde Ploven i Jorden.

Da Jens Møller kom til Kjellerup, kendte man saa godt som ikke An-

vendelsen af Mergel, og han var en af de første, der merglede sin Mark. Han satte Jorden i god Kultur, og Følgen heraf var en Afgrøde, der var næsten dobbelt saa stor som tidligere, ligesom han øgede Gaardens Besætning. Han anlagde og drev et Teglværk paa Gaardens Mark og paatog sig Entrepriser angaaende Vejanlæg; han har saaledes i 1853 anlagt Vejen fra Ny- til Gl.-Kjellerup og i 1857 en Del af Viborg-Silkeborg Landevej.

Han ombyggede efterhaanden den gamle Gaard. I 1849 opførte han en ny, større Ladebygning, i 1856 opførte han et nyt Stuehus, som han i 1869 udlejede til Herredsfogedbolig, og byggede sidstnævnte Aar

Jens Møller, hans Svigerfader og hans Hustru og Børn, undtagen den ældste Søn.
Familiegruppe fra 1865.

en ny Beboelse til sig selv og en Kontorbygning til Herredskontoret. — Han, der i det hele holdt meget af at bygge, opførte senere en Del Huse paa de Byggepladser, som han derefter frasolgte Gaarden. Han interesserede sig for Træplantning, anlagde Haver og søgte stadig at gøre Stedet hyggeligt og tiltalende.

I en Valgperiode var han Medlem af Sogneraadet og i mange Aar Kirkevæрге.

Den 4. Marts 1867 fejrede Jens Møller og Hustru deres Sølvybrud med en større Fest.

Da Jens Møller, for at faa Herredskontoret flyttet til den ny Handelsplads, havde gjort Herredsfoged Herholdt saadanne Tilbud, at denne

bestemte sig til at leje Lejlighed og Kontorer hos Møller og var flyttet ind i Gaarden, ændredes ogsaa Livet i Hjemmet i Retning af mere Komfort, om end Forholdene sammenlignet med Nutidens maa betegnes som ret beskedne.

Møller forstod at tjene Penge ved Handel og deslige, men han var alle Dage en gæstfri Mand, Familien var stor, og han førte i mange Aar et efter sine Forhold stort Hus.

Her i Kjellerup fødtes og opdroges de mange Børn; de undervistes af en Huslærer og dannede i en Periode et helt lille Sangkor i Hjemmet. — Herfra drog de fleste af dem ud i Verden og stiftede ny Hjem, men de vendte atter og atter tilbage, naar Lejlighed gaves, for at besøge Forældrene og de kendte Steder og blev altid modtagne med aabne Arme i Barndomshjemmet, saa længe dette bestod.

Da Familien Møller er nær knyttet til Kjellerup, som maa betragtes som den ældste nulevende Generations Vugge, og da Jens Møllers Historie for en stor Del falder sammen med Byens, hidsættes en Artikel af Kjellerup Avis for 1. April 1890 saalydende:

»Kjellerup før og nu.

Nogle Bemærkninger til dens Historie af J. S. M.

Nu, da Kjellerup er kommen saa vidt, at den har faaet sin egen Avis, kunde det maaske være paa Tide ogsaa at samle nogle Oplysninger om dens Fortid, eller da det mulig kan siges, at den ingen Fortid har, om hvorledes Byen blev til.

Der tænkes ikke her paa den gamle ærværdige Landsby Kjellerup, tidligere Kjeldtorp eller Kildetorp, der allerede omtales bl. a. i de Gjældbøger for Aarene 1490—1500, som Kong Hans's bekendte Rigsraad, Niels Klementsøn til Aunsbjerg, har efterladt, — men derimod paa den By, som i Løbet af de sidste 20—30 Aar har rejst sig paa Gaarden »Østermark«s Grund.

Denne nye By er voxet op næsten paa amerikansk Vis, og den har nu helt taget Luven fra den gamle Moderby, saa at naar man nu om Stunder taler om Kjellerup, menes der som Regel Ny Kjellerup.

Gaarden »Østermark« hørte under Herregaarden Palstrup, hvorfra den omkring ved Aar 1785 blev solgt til Selveje til Mads Jacobsen, efter at Gaardbygningerne, der laa paa L. Bomboldts Mark sydøst for Gl. Kjellerup, var flyttet over paa Østermarken og 4 smaa Bindingsværkshuse tildels ved Godsejerens Hjælp opført der, ligesom der foruden Kaalgaarden efter Godsejerens Ordre anlagdes en Frugthave ved Gaarden. Paa det lille og uanselige Stuehus var der ud mod Gaardsiden anbragt en Karnap eller »Udskud«, men selve Gaardspladsen var saa lille, at man, ogsaa paa Grund af et stort Møddingshul i Gaarden, vanskelig kunde vende en Vogn derinde. En Del af sine Indtægter tilvejebragte den efterfølgende Ejer, Jens Madsen, dels ved Gaaseavl, dels ved om Sommeren at kjøre til Aarhus og der forhandle Frugt, navnlig Kirsebær fra Haven.

Jens Madsen, der døde i en høj Alder i 1853, og i flere Aar før sin Død havde sin Ligkiste staaende paa sit Loft, bar den i Egnen i hans Tid brugelige Nationaldragt: Frakke med afrundede Skjoder og Metalknapper, gul- og rødtribet Vest, Knæbuxer, hvide Strømper og rød Hue.

Han var en dygtig og hæderlig Mand, der opdrog en stor Børneflokk. Under hans Søn og Efterfølger, Mads Jensen, gik det tilbage med Gaardens Drift, og dens Bygninger forfaldt. Denne gamle Gaard, der laa, hvor Chr. Møllers nedbrændte Gaard laa eller nu i Tømrer P. Katballes Have, stod endnu uforandret, da Jens Møller i 1846 købte Gaarden, og dens Jorder betegnes med de Grænser, som nu udadtil udgør Grænserne for Kroejer Sindings og Gaardejer Chr. Møllers Ejendom. Gaarden blev da kaldt Kjellerupholm, fordi den ved Vandløbene paa næsten alle Sider dannede en Holm.

For at danne sig et Billede af Stedet, saaledes som det paa den Tid tog sig ud, maa man tænke sig alle Bygninger, undtagen de ommeldte 4 gamle Huse, borte, Viborg-Silkeborg Landevej eksisterede ikke, ejheller den nuværende Dæmning over Engen mellem Ny og Gl. Kjellerup. Fra Gl. Kjellerup til Hørup gik en loret og bugtet Kirkevej først gennem den Hulvej, der begynder ved Kjøbmand Chr. Mortensens Have bag Sprøjtehuset og ender nede i Dalen; derfra gik Vejen i skraa Retning op ad »Østermarks Bakke« bag om Brødrene Skous Haver, hvorpaa den atter svingede mod Syd og gik sønden om Landinspektør Buchholdtz Hus ned til Hørup Mølle, hvor der nogle Aar tidligere kun havde været et Vadested over Aaen.

Den Del af Gaardens Mark, der laa Nord for Vejen, var opdyrket, men alt, hvad der laa Syd for denne Vej, var Hede. Hugorme og Firben var ret talrige her, og Hjejlen og Viben havde deres Reder paa de Tuer, som fandtes i en Mængde Damme og Vandhuller. Denne Hede havde nemlig i Fællesskabets Dage været betragtet omtrent som Fælleseje, og herfra havde Bymændene i Gl. Kjellerup hjemført Lyngtørv og Mosejord til deres Møddinger, hvorved Hullerne antages frembragte. I Slutningen af Fyrerne blev Heden opdyrket, og senere blev Vandbeholderne udrændede og tildels opfyldte.

I Aaret 1853 blev den omtalte gl. Vej fra Gl. Kjellerup til Hørup anlagt i sin nuværende Retning og ført over en Opfyldning tværs over Engen; i 1857 blev Landevejen fra Viborg til Silkeborg anlagt.

Det er egentlig Anlæget af denne sidste Vej, som Kjellerup skylder sin Fremkomst, eller som blev den første Begyndelse til, at der overhovedet blev tænkt paa at bygge andet end Avlsbygninger der paa Stedet.

Samtidig med, at bemeldte Landevej blev anlagt, blev det nemlig nødvendigt at flytte den gamle Kro i E. Nielsens Gaard i Gl. Kjellerup over til det Knudepunkt af Veje, som nu var dannet, og det nuværende Gæstgiveri, hvor der oprindelig ogsaa dreves Kjøbmandshandel, blev derfor bygget af afdøde Kjøbmand M. Bang; en daglig Delicentart begyndte mellem Viborg og Silkeborg.

I Aaret 1862 blev det Hus, som nu beboes af Skræder John Lauritzen, bygget paa en opfyldt Dam, og en Læge flyttede til Stedet; kort efter byggedes det Hus, som nu beboes af Politibetjent Jensen. Nogle Aar senere byggedes Maler Lauritzens Hus, et Ølbryggeri og den Bolig, der i flere Aar har været Lægebolig. I 1868 blev det Marked, som i henved 100 Aar havde været holdt i Vinderslev, flyttet til Kjellerup. I Maj 1869 flyttedes Herredskontoret fra Holgersdal ind paa Kjellerupholm, der imidlertid af Ejeren, Jens Møller, forlængst var ombygget, og samme Aar oprettedes der et Apothek.

Nu kom der Fart i Tingene og Udviklingen af den nye Koloni skred videre fremad, idet Lægen og Apotheket, men dog især Herredskontoret, daglig førte Folk fra den store Jurisdiktion til Byen.

I det følgende Tiaar blev der oprettet en Postexpedition og Telegrafstation, ligesom 2 Gange daglig Dagvogns-Fart mellem Kjellerup og Rødkjærsbro Jernbanestation blev oprettet af et Konsortium for senere at overgaa i private Hænder og endnu senere at udvides til en Fart mellem Kjellerup og Silkeborg.

Ogsaa Postdistributionen blev senere udvidet med kørende Landposter.

Der blev oprettet en Del Foreninger, der havde deres Møder i Kjellerup, Byen fik sin Dyrlæge, Landinspektør, en ny Sagfører, og forskellige Handlende og Haandværkere slog sig ned, ligesom der privat etableredes Marked hver Maaned og Torvedag hver Fredag.

Byen var nu bleven et Centralpunkt for den tæt befolkede og veldyrkede Egn; nye Bygninger rejstes hvert Aar og nye Familier flyttede til den nye By, der i Læ af sine mange og velholdne Haver ligger hyggeligt og godt i det smukke Landskab.

I Firserne blev den aarlige Session flyttet til Kjellerup og nu byggedes et Totalafholdshjem, et Missionshus, et Teater, en Realskole og et nyt monumentalt Herredskontor, ja Kjellerup fik endog sin Telefon førend eller samtidig med mange Kjøbstæder, medens en ny oprettet Forening arbejder dels for et Bygningsreglement og dels for Byens Forskjønnelse, navnlig ved Træplantning. Byen har nylig faaet sin anden Læge og sin Borgerforening og gennem Foreningslivet og jevnlig Foredrag behandles de politiske, religiøse og sociale Spørgsmaal, som rører sig i Tiden. Med sine fire regelrette Gader og sine nye pyntelige tildels i Villastil holdte Huse med sine Sten- og Spaantage, minder den halvt om Kjøbstaden og halvt om Landet og forener mange af begges Behageligheder med hinanden.

Medens Landbruget og saa mange andre Grene af Forretningslivet har stagneret, er Kjellerup, uanfægtet af de daarlige Tider, gaaet fremad, et ikke ringe Vidnesbyrd om, at dens Udvikling i Henseende til Udvidelse endnu langtfra er afsluttet. En Ting mangler Kjellerup dog, og det er -- en Jernbane. Man har længe indset, at dette Samfærdselsmiddel, Fremtidens Landevej, var en nødvendig Betingelse for at sikre Byens Fremtid, og der har i flere Aar af en Komite været arbejdet for at hidføre en saadan til Kjellerup, ligesom der længe har været afstukket Jernbanelinier til Byen.

Det tør haabes, at det ad Aare maa lykkes at høre Lokomotivets Fløjten paa en Banegaard ved Kjellerup.

Spørges der om Grunden til, at en Handelsplads kunde rejse sig netop paa dette forhen saa øde Sted, maa Svaret blive, at det er en hel Kæde af for Sagen helde Omstændigheder, der har forenet sig, saaledes som foran berørt: Anlaaget af Silkeborg-Viborg Landevej, Herredskontorets Henflytning til Stedet o. s. v., i Forbindelse med at Egnen, efter den Udvikling, Handels- og Haandværkernæringen paa Landet efter Næringsfriheden havde taget, trængte til et Samlingspunkt. Men jevnside hermed er der udført en personlig Virksomhed for at samle Egnens Institutioner og drage Næring og Frekvents til Stedet, i Begyndelsen af en enkelt Mand og senere af mange andre, der alle med Interesse greb Chancerne og forstod at benytte de gunstige Forhold, der frembød sig, for at gøre Kjellerup til, hvad den er.

Maa det nu end erkendes, at Kjellerup med alle sine foran omtalte Fremskridt kun har naaet til et meget beskedent Indbyggerantal, hævder Byen dog sin store Betydning for Egnen, en Betydning, der sikkert længe vil voxe.

For alle dem, der har kendt Stedet i de Dage, da der kun var Lyng og nogle tarvelig drevne Marker omkring den gamle Østermarks lille og forfaldne Gaard, er det en mærkelig Forandring, der er foregaaet med denne Plet Jord, en glædelig Fremgang for dem, som interesserer sig for Stedet og for den venlige og fremadstræbende By.

Siden foranstaaende Artikel er skreven, har Byen fremdeles udviklet sig i betydelig Grad.

Kjellerupholm havde oprindeligt en Størrelse af c. 76 Tønder Land;

i 1857 bortsolgtes den Syd for Kjellerup-Hørup Vejen liggende Del af Marken, c. 26 Tdr. Land, og efterhaanden bortsolgtes en stor Del Byggepladser Nord for denne Vej. Resten af Gaarden overdrog Møller allerede i 1875 i Forpagtning til sin næstældste Søn, og fire Aar senere fik denne Skøde paa den.

Jens Møller beskæftigede sig nu mest med at føre Tilsyn med Driften af et Teglværk og en Mose, med at foretage Vurderingsforretninger for Herredskontoret, for Kreditforeningen og for Amtsraadet over Skade ved Vejanlæg og med at handle med Smaaejendomme, Byggepladser og deslige; thi i Handel var han en Mester.

Ligesom sin Svigerfader holdt han af at faa et Slag Kort, især L'hombre, med en Toddy eller to og en Cigar eller Pibe.

Han havde i yngre Aar ogsaa dyrket Jagten og endogsaa skudt 3 Harer med 2 Skud, men det var rigtignok i Boruplunds Have en Vinteraften, da Harerne sad og aad af Kaalene. En Gang i de ældre Aar, da han efter endt Jagt vilde hænge den ladte Bøsse bort, gik Skuddet uforvarende af inde i Stuen, hvor hans Hustru og en Datter sad, og Ladningen borede sig ind i en Dørindfatning. Saa holdt han op med den Sport.

Af Livets Genvordigheder, Skuffelser og Bryderier havde han sin Part, men ifølge sit hele Naturel tog han disse Ting med forholdsvis Ro, og han besad i Reglen en god Sindsligevægt.

Han, der havde bragt et nyt Familienavn ind igen i Anchersønernes gamle Æt, og efter hvem de nulevende Medlemmer af den her omhandlede Gren af Familien kaldes, var en vennesæl og mildt dømmende Mand, en aabenhjertet og godmodig Natur, som ikke let kom i Affekt, og som med sit lyse Livssyn gik frejdig og fortrøstningsfuld gennem Verden.

Han var glad ved sin Familie og sit Hjem og ved at se gode Venner hos sig der, men han holdt ogsaa af at være ude blandt andre Mennesker og af at færdes, hvor Livet rørte sig; han rejste ikke saa lidt og var en sikker Mand ved Møder og Sammenkomster.

Han brugte, især i sine senere Aar, stadig visse aparte Udtryk og fornøjelige Talemaader, som morede Folk.

En Humorist har i Kjellerup Adresseavis for 15. Februar 1895 givet følgende ret træffende Skildring af Jens Møller, som han stod og gik:

»Kendte Ansigter.

Gamle Jens Møller

gaar i de fem og halvfjerds; men holder sig endnu rank og ret med et aneligt Korpus; han holder »Protokollen« : Maven i god Orden. Derimod er hans »Vrideskam-

mel« »: hans Lænd ikke altid som den skulde være; thi Gigten vil nu og da sætte sig i den og genere ham. Hans runde, godmodige Ansigt har en sund Kulør, og hele hans ret imponerende Skikkelse giver Indtrykket af, at han kan leve en Del Aar endnu; og dog klager han over, at det nu er »Skidt med Jens«. Han er og har al-

Gamle Jens Møller.

tid været en lykkelig Mand forsaavidt som han er i Besiddelse af et uopslideligt godt Humør; det har hjulpet ham over meget i hans Liv, og det vil være hans gode Støtte fremdeles. Hvad enten man ser ham i sine Træsko og i en ikke altid soigneret Paaklædning eller man ser ham i Pudsen i Selskab med nogle af sine mange gode Venner, er han den samme gemytlige Mand, jovial og ligefrem mod store og små.

Naar han møder nogen paa sin Vej, nøjes han ikke, som de fleste andre, med at hilse Goddag, men han har i Reglen en eller anden Tiltale, som Vedkommende i Forbifarten maa besvare. Han interesserer sig ikke synderligt for boglige Kunster og hans meste Læsning er Kjellerup Avis. Derimod har han forstaaet at handle. Sikke Priser han har faaet for sine Byggepladser og Huse.

Han har faaet noget ud af gamle Østermark, og dog er han ikke bleven Millionær; thi han har et godt Hjertelag, og han har hørt til den Slags Mennesker, som har villet leve og ladet andre leve.

Man stredes for nogle Aar siden om, hvorvidt Michael Drewsen var Silkeborgs Grundlægger, og paa samme Maade kan der spørges om, hvem der har grundlagt Ny-Kjellerup; men vist er det, at Jens Møller, der ejede hele den Grund, hvorpaa den nye By nu staar, var den første paa Pladsen og den, der først og stærkest arbejdede paa at samle netop de Elementer, der betingede Fremkomsten af en Handelsplads.

Men nu er Jens bleven gammel; »aah ja! Karen og Maren«; en ny Slægt er voxet op om ham og selve Stedet for hans Livsgerning er bleven saa mærkelig forandret; det er derfor intet Under, at et af hans Mundheld i de senere Aar er blevet: »Det gaar underligt til fra Vuggen til Graven«. Og han selv er ogsaa meget forandret; nu søger han Kirken om Søndagen.

Men hans Hjertelighed, hans brede Gemytlighed og hans gode Humør har han i Behold, og disse Egenskaber ville ikke forlade ham. De gør ham til en velset Gæst i mange Huse, og de ville bevirke, at han vil blive savnet, naar hans kjendte Skikkelse en Gang ikke mere er at se i Kjellerup.

Den 14. April 1896 var det 50 Aar siden, Jens Møller flyttede til Kjellerup, og der blev i Anledning heraf holdt et Gilde for ham paa Gæstgivergaarden dersteds, hvori hans mange Venner og Bekendte deltog, og hvor han hyldedes paa det hjerteligste. Bladene indeholdt forskellige Beretninger derom, og Silkeborg Folkeblad skiver:

»50 Aars Jubilæum i Kjøllerup.

I Anledning af, at det i Tirsdags var 50 Aar siden Jens Møller bosatte sig i Kjøllerup, afholdtes paa Gæstgivergaarden en Fællesspisning, hvori de allerfleste af Kjøllerup Bys Borgere og en større Kreds af udenbys deltog. Deltagelsen var almindelig, og Stemningen i Selskab med Jubilaren kunde ikke blive andet end gemytlig, fordi han alle Dage har været og endnu er en sjelden humørfrisk og sorgløs Mand, der trods sine 75 Aar kan glæde sig og andre ved et godt Helbred, og som ved sine friske originale Vittigheder og Brandere altid formaar at fremkalde Smil og Latter omkring sig.

Under Musikens Toner gik man til Bords, godt og vel et Hundrede Herrer og nogle Damer af den møllerske nærmeste Slægt.

Maler Lauritzen aabnede Talernes Række, og bød paa Ordningsskomiteens Vegne Jubilaren og Gæsterne velkomne.

Pastor Bruun holdt derefter Festtalen for gamle Jens Møller og mindede om, hvad denne havde set og oplevet af Kjøllerup Bys Opkomst, at han for 50 Aar siden tog den Jord i Eje, hvorpaa nu hele Byen ligger, og at han naturlig omfattede Byens Fremgang med en faderlig Omhu, ligesom ogsaa den yngre Slægt betragtede gamle Jens Møller som Byens Fader.

Jubilarens ældste Søn, Sagfører, Branddirektør Møller fra Randers, førte Ordet paa Faderens og Familiens Vegne og aflagde en hjertelig Tak til alle, særlig til den

gamle Herredsfoged, Etatsraad Herholdt samt til enhver, med hvem hans Fader havde staaet i god Forbindelse og godt Forhold. Han takkede hele Kellerup By for den store, uventede Ære, den havde bevist Jubilaren og Familien ved denne Fest, og mindede om, hvordan Egnen og Omgivelserne saa ud, da Fa'r og Mo'r med ham paa Skødet hin Paaskelørdag for 50 Aar siden flyttede ind i den gamle Gaard. Der var den Gang kun daarlige Veje, og Færdselen fra Hørup Mølle op til Gaarden var saa elendig, at Vognen kørte fast. Ensom og alene laa Gaarden der paa »Knolden«, som man kaldte det.

Nu er det anderledes.

Driftige Mennesker med foretagsom Aand og flittige Hænder har forvandlet Fortidens Øde til en blomstrende Handelsplads og Jurisdiktionens Centralpunkt. Han selv var jo opvoxet her og havde levet mange lykkelige Aar i Kellerup, og han med Familie betragtede endnu Kellerup som deres Hjemstavn. Han sluttede med et Leve for Kellerup Bys Fremgang.

At give blot et kort Referat af alle de Taler, som derpaa fulgte, vil blive for vidtløftig. Der blev udbragt Leve og tømt Skaaler for alt og alle, der blot i nogen Maade havde Adkomst til Hyldest. Gamle Jens Møllers Navn og Virksomhed var jo knyttet til de fleste.

Pastor Bruun, Forstander Bojsen, Bøgildgaard, Maler Lauritzen, Prokurator Kjær, Herredsfuldmægtig Petersen, Maler Hansen, Silkeborg, talte endnu for gamle Jens og fremdrog forskellige Sider af hans Liv og Virksomhed. Købmand Ingvar Jensen talte for Kvinden og udbragte et Leve for de faa tilstedeværende og for de mange fraværende Kvinder. Agent Chr. Møller, Kelderup, oplæste en Række indløbne Telegrammer fra Slægt og Venner og fra Herredsfoged Krabbe.

Efter at Maler Lauritzen havde hævet Bordet, forblev Selskabet endnu en god Del af Natten sammen paa Gæstgivergaarden, og tømte gruppevis mangan en Skaal med og for Jens Møllers Velgaende.

Disse Dagblads-Uddrag er meddelte for at vise Samtidens Opfattelse og Bedømmelse af Jens Møller.

Marie C. Hammershøi.

Han havde efter sin Hustrus Død i 1890 sin ugifte Svigerinde Marie Cathrine Hammershøi i Huset hos sig og hun styrede Huset for ham i over 10 Aar, indtil Alder og svigtende Kræfter tvang hende til at ophøre dermed.

Sine sidste Aar tilbragte han i Pensionat i Kjellerup, da den Søn, der ejede Fædrengaarden, ikke havde Plads til ham her, men han var en stadig og velkommen Gæst i Gaarden, og saavel hans Søn som hans Svigerdatter viste ham paa alle Maader den største Opmærksomhed.

Et Par Aar før sin Død blev han som Byens ældste Borger indbudt til at prøve en Automobil, og han kørte da en Tur gennem Byens Gader i dette Fremtidens Køretøj. Det var den gamle og nye Tid, som her mødtes.

Jens Møller kendte kun lidt til Sygdom. Han var en svær Mand; endnu kort før sin Død vejede han c. 250 Z , og derfor kunde han i de sidste Aar kun med Besvær gaa og tilbragte en stor Del af Tiden i Sengen.

I Slutningen af Aaret 1905 blev hans højre Stortaa angrøben af Koldbrand, som bredte sig til Foden, og medens det var under Overvejelse, om der efter Lægens Forslag skulde prøves paa at fjerne Ondet ved en Amputation midt paa Skinnebenet, kom Døden og sluttede let og smertefrit hans Livsløb Søndagen den 7. Januar 1906 om Middagen Kl. 12 $\frac{1}{2}$. Den 12. s. M., Dagen før hans 85-aarige Fødselsdag, blev han stedet til Hvile ved Siden af sin forudgangne Hustru, fulgt af sine Børn og en stor Forsamling af Byens og Egnens Folk.

De stedlige Blade indeholdt efter hans Død en Levnedsskildring af ham og gav ham et smukt Eftermæle, ligesom hans Billede med Tekst kom i et Par af vore illustrerede Blade.

Han havde boet paa Stedet i næsten 60 Aar og set Handelspladsen og det ene Slægtled efter det andet vokse op omkring sig. Lige til det sidste fulgte han med Interesse Udviklingen af den By, som han havde saa kær, og som han selv i sin Tid havde arbejdet saa meget for.

Med ham mistede Kjellerup en af sine kendte joviale Skikkelser; thi nu var han kaldt til Hvile efter den lange Livsvandring.

De gode Konjunkturer kunde have gjort ham til en rig Mand, men han havde ikke lært den Kunst at samle Penge.

Der kunde fortælles mangt og meget om hans Liv og Færden, men en mere indgaaende Skildring af ham og hans Livs Historie vilde føre for vidt, og Emnet komme til at ligge Nutiden vel nær.

Saavel Provst Rhod som Prokurator Hammershøi og Jens Møller, der efter hinanden blev giftede ind i den gamle Stamme, var udsprunget af Folkets brede Lag; men vel netop derfor besad de alle tre noget af det menige Folks Oprindelighed, Friskhed og Kraft og var saa velgørende fri for al Blaserthed og Overkultur. De var i Besiddelse af en Folkelighed, som gjorde dem velsete og afholdte i den Kreds af Mennesker, som de færdedes imellem, og de var praktiske Mænd med en sund Livsopfattelse og med en Energi og Dygtighed, hver paa sin Maade, som fortjener Anerkendelse.

De udfyldte deres Plads i Samfundet paa en god og hæderlig Maade, og dette er og maa dog altid, uden Hensyn til Herkomst, blive Hovedsagen.

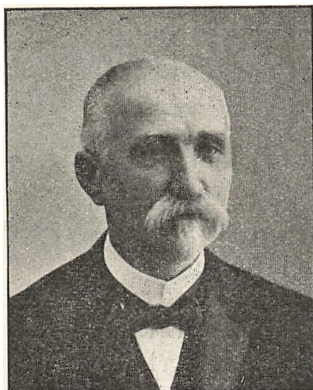
Med Elisabeth Birgithe Hammershøi og Jens Møller er den lange Række af Slægtens henfarne Mænd og Kvinder gennem tre Hundrede Aar foreløbig, men ogsaa kun foreløbig, afsluttet.

Dette Ægtepar hviler nu under en Mindesten paa Hørup Kirkegaard; deres Saga er endt, men de har efterladt en stor Efterslægt, som bevarer Mindet om dem og om Barndomshjemmet i Kjellerup i kærlig Erindring.

De havde i deres Ægteskab følgende Børn:

Xa.

Johan Severin Møller, født 5. September 1844. Han var Kontorist paa Lysgaard m. fl. Herreders Kontor fra 26. April 1859 til 1. August 1861; tog dansk juridisk Eksamen med 1. Karakter 24. Januar 1864, blev 16. Marts s. A. Fuldmægtig paa ovennævnte Herredskontor til 1. Oktober 1885, konst. Herredsfoged i Vakance til 1. Maj 1886. Fra 7. s. M. Sagfører i Kjellerup, derefter fra 24. September s. A. Sagfører i Randers, Branddirektør for Randers Købstad 22. Maj 1894.

Johan Severin Møller.

Camilla Augusta, f. Rasmussen.

Han blev gift 23. Maj 1872 med **Camilla Augusta Rasmussen**, født 28. December 1848, Datter af Distriktslæge Chr. Rasmussen i Thisted og Hustru Bolette Marie Louise Mackeprang. Børn:

XI.

1. Louise Elisabeth Camilla Johanne Møller, født 14. Maj 1873, gift 2. Juni 1903 med Postekspedient L. P. Kamp i Aalborg, født 10. November 1851.
2. Jens Christen Birger Louis Møller, født 25. Juli 1874; Afdelingschef i København, gift 6. Juni 1902 med Marie Julie Jensine Fischer, født 25. Oktober 1876.

Børn:

- XII. a. Ragnhild Emma Camilla Birger Møller, født 14. September 1903.
- b. Aase Johanne Birger Møller, født 5. Oktober 1906.

3. Ejnar Johan Hammershøi Møller, født 24. August 1875, død 24. Oktober s. A.
4. Hjalmar Johan Hammershøi Møller, født 31. August 1876, Manufakturist, død 15. Juni 1902.
5. Astrid Valborg Møller, født 19. August 1878, død 3. Januar 1879.
6. Rigmor Caroline Christiane Møller, født 27. Februar 1881, gift 12. Juli 1903 med Købmand Alfred Frederik Philipsen i Reykjavik, født 21. November 1877.

Børn:

XII. a. Stig Emilius Johan Philipsen, født 6. September 1905.

b. Ellen Camilla Frederikke Philipsen, født 21. Januar 1907.

7. Nicoline Johanne Axeline Møller, født 1. Juni 1882, død i Juli s. A.
8. Emma Marie Julie Johanne Møller, født 29. Januar 1884.
9. Ellen Sigrid Møller, født 9. Maj 1885.
10. Elisabeth Birgithe Møller, født 12. September 1887, død 27. April 1888.

11. Christen Johan Rasmussen Møller, født 27. April 1889, stud. art.

Xb. **Caroline Cathrine Møller**, født 30. Januar 1847, død 4. Marts 1881, gift 15. December 1871 med Lærer **Peter Christian Sørensen**, født 14. August 1845, Søn af Søren Mikkelsen og Hustru Anne Kirstine Pedersdatter af Græstrup. Han blev demitteret fra Lyngby Seminarium i Juli 1865 med Karakteren: meget duelig; blev derefter i 1866 Lærer i Løvet, i 1868 Lærer i Elsborg, i 1881 Lærer i Højbjerg og tog sin Afsked i 1889. Han er nu Overinspektør i Livsfor- sikringsselskabet »Hafnia« og bor i Køben- havn. Børn:

- XI. 1. Elisabeth Birgithe Sørensen, født 14. September 1872, død 25. Oktober 1882.
2. Søren Mikael Sørensen, født 5. Marts 1874, gift 28. Januar 1902 med Fer- nanda Fouchet, var Mejeribestyrer i la Clef i Frankrig; bor nu i Argentina.

Børn:

XII. a. Anna Odette Sørensen, født 7. April 1903.

b. Christiane Sørensen, født 1905.

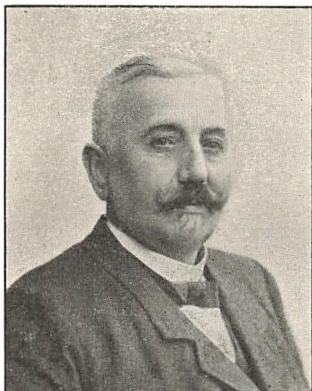
3. Anna Kirstine Sørensen, født 10. Oktober 1876, Kunstmalerinde, død 21. August 1902.
4. Agnes Else Ingeborg Sørensen, født 3. Januar 1878, gift 1. Juni 1907 med Hovedbogholder Carl Martin Vilhelm Larsen i Køben- havn, født 16. Juni 1879.

Caroline Cathrine, f. Møller.

Xc.

Christian Møller, født 20. August 1849, Ejer af Fædrenegaarden i Kjellerup. Han lærte først Tømmerhaandværket, kom derefter til Landvæsenet og aftjente i 1871 sin Værnepligt i Orlogsfregatten »Jylland« paa dens Togt til Færøerne og Spanien. Han havde først sin Fædrenegaard i Forpagtning fra 1. April 1875 og overtog den i 1879 til Eje. Den brændte 16. Juni 1883, og han genopførte den lidt Nord for Ny-Kjellerup. Ved Siden af Gaarden, der er bortforpagtet, driver han Agenturforretning som Rejseinspektør for Livsforsikringsselskabet »Danmark«.

Christian Møller.

Anne Cathrine, f. Andersen.

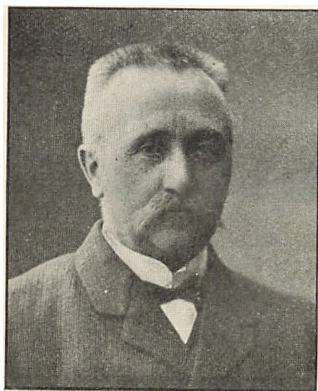
Han blev 28. Oktober 1879 gift med **Anne Cathrine Andersen**, født 21. Februar 1857, Datter af Gaardejer Christian Andersen af Odder og afdøde Hustru Jensine Jacobsen. Børn:

- XI. 1. Jens Harald Christian Johan Møller, Boghandler, nu Fabrikdirektør i Odense, født 9. Oktober 1880, gift 25. November 1905 med Anna Sophie Nicoline Kjeldsen, født 28. August 1883.

Børn:

- XII. a. Kirsten Møller, født 19. Oktober 1906.
2. Carl Elinus Møller, Manufakturhandler, født 12. Februar 1882.
 3. Jenny Kirstine Elisabeth Møller, født 22. September 1883, gift 17. November 1907 med Købmand Christian Gottlieb Berg i Skive, født 9. August 1859.
 4. Jens Aage Møller, født 15. Marts 1885, død 8. April s. A.
 5. Niels Aage Eckardt Møller, Avlsforvalter, født 6. Februar 1886.
 6. Margrethe Cathrine Marie Møller, født 31. August 1887.
 7. Axel Folmer Møller, Landvæsenselev, født 25. December 1890.
 8. Sigrid Jenny Valborg Møller, født 3. Juni 1892.
 9. Anna Nicoline Ingeborg Møller, født 14. Februar 1894.
 10. Svend Anker Roed Esmark Møller, født 29. Februar 1896.

Xd. **Søren Eckardt Møller**, født 9. December 1853. Han var i Aarene 1870—72 Kontorist paa Lysgaard m. fl. Herreders Kontor i Kjellerup, tog dansk juridisk Eksamen med 1. Karakter 24. Januar 1874, fungerede derefter som Sagførerfuldmægtig i Nørre-Sundby, Silkeborg og Aarhus, blev i Marts 1877 Assistent i Københavns Magistrat og fra September s. A. Fuldmægtig hos Byskriveren og senere hos Borgmesteren i Roskilde. Den 1. Januar 1885 udnævntes han til Kæmner i Roskilde, hvilken Stilling han forener med en Sagførerforretning i Henhold til Beskikkelse af 26. Februar 1880.

Søren Eckardt Møller.

Christine Annine, f. Kirkegaard.

Han blev 26. April 1881 gift med **Christine Annine Kirkegaard**, født 27. December 1858, Datter af Grosserer P. S. Kirkegaard i København og Hustru Sophie Dorthea Berg. Børn:

- XI.**
1. Christian Eckardt Møller, Maskiningenieur, født 14. Marts 1882.
 2. Gudrun Elisabeth Møller, født 28. Februar 1883.
 3. Aage Eckardt Møller, født 1885, død 9 Uger gl.
 4. Harriet Sophie Møller, født 26. September 1886.
 5. Sigrid Møller, født 14. Januar 1890, død 1894.

Xe. **Carl August Møller**, født 6. November 1855. Han lærte Manufakturhandelen i Skive fra 15. September 1870 til 15. September 1875. Derefter var han Kommis hos Geismar og Falbe Hansen i Randers i 7 Aar, indtil han 15. September 1882 i Forening med sidstnævnte etablerede en Herreekviperingshandel i Hjørring, som han blev Eneejer af i Foraaret 1885 og drev indtil 1. September 1897, da han flyttede til København og etablerede sig som Grosserer. 1. Oktober 1885 blev han gift med

Stamvle I.

<p>Ancher Poulsøn, Anchersønnernes Stamfader, Byfoged 1587, Hospitalsfor- stander, Raadmand i Randers, død 1619.</p>	<p>Peder Ancher- søn, født 1587, Borg- mester, Raadmand og Købmand i Randers, død ²⁰/₉ 1655.</p>	<p>Ancher Peder- søn Ancherson, Raadmand og Køb- mand i Randers, død ²⁸/₂ 1677, gift med Giedsche Ma- thiasdatter Mohr.</p>	<p>Else Anchersdat- ter, født 1666.</p>	<p>Laururit- sen Lasovst i Holbaugsø Herred, ⁸/₇ 1702, d. 1789,</p>	<p>Else Cathrine Lauritsdatter Las- sen, født ²³/₆ 1729, død ²⁹/₁ 1803.</p>	<p>Elisabeth Bir- githe Esmarch, født 1755, død ²⁸/₈ 1826,</p>	<p>Else Cathrine Rhod, født ¹³/₁₂ 1790, død ¹³/₄ 1854.</p>	<p>Marie Cathrine Hammershøi, født ²⁵/₁₂ 1831, ugift.</p>	
		<p>Christen Jepsen Fussing af Klem- menstrup, gift med Karen Madsdatter.</p>	<p>Birg hri- stensdaFus- sing, født død 1730.</p>	<p>Kjeld Nielsen af Langaa, gift med Maren Sø- rensdaughter.</p>	<p>Søren Kjeldsen Rhod, Provst i Langaa, født ³¹/₈ 1738, død ³/₁₂ 1817.</p>				
<p>Las Lauritsen, Herredsfoged i Nør- re Herred ved Ring- købing, født 1583, død ¹³/₁ 1650, gift med Elisabeth Jensdatter.</p>	<p>Laurits Lassen, Købmand og Raad- mand i Aalborg, født 1633, død ¹⁰/₈ 1701, gift med Ca- thrine Wichmann.</p>	<p>Laurits Lassen, kgl. Kontrolør og Visitør i Randers, død 1706,</p>	<p>Sørearch, kgl. rolør og V Aar- hus, ¹²/₂ 1750 med Mettsdat- ter ling, begr. 1739.</p>	<p>Hans Jørgen Es- march, Provst i Houlbjerg, født ²⁶/₇ 1722, død ⁶/₆ 1803,</p>	<p>Peder Christen- sen, Skolelærer i Hammershøi, født 1753, død ¹⁶/₄ 1814, gift med Karen Jo- hannesdatter, f. 1762, d. ⁶/₄ 1826.</p>	<p>Johan Pedersen Hammershøi, Pro- kurator i Kjellerup, født ¹⁵/₅ 1791, død ²⁰/₁₀ 1867,</p>	<p>gift med Elisabeth Bir- githe Hammers- høi, født ¹³/₁₀ 1821, død ²/₁₂ 1890.</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>			
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>		
		<p>gift med</p>	<p>gi</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</p>	<p>gift med</</p>			

Stamtav II.

Johan Severin Møller, født 5/9 1844, Sagfører, Branddirektør i Randers, gift 23/5 1872 med **Camilla Augusta Rasmussen**, født 28/12 1848.

Caroline Cathrine Møller, født 30/1 1847, død 4/3 1881, gift 15/12 1871 med Lærer (senere Overinspektør) **P. C. Sørensen**, født 14/8 1845.

Christian Møller, født 20/8 1849, Gaardejer i Kjellerup, gift 28/10 1871 med **Anne Cathrine Andersen**, født 31/2 1857.

Søren Eckardt Møller, født 9/12 1853, Sagfører, Kæmmer i Roskilde, gift 26/4 1881 med **Christine Annine Kirkegaard**, født 27/12 1858.

Carl August Møller, født 6/11 1855, Grosserer i København, gift 1/10 1885 med **Kirstine Marie Schibbye**, født 31/5 1864.

Julie Sophie Møller, født 31/7 1857, gift 28/4 1882 med Overinspektør **Peter Chr. Sørensen**, København, født 14/8 1845.

Alfred Møller, født 26/8 1859, Inspektør, ugift.

Louise Elisabeth Camilla Johanne Møller, født 1873, gift 2/6 1903 med Postekspedient **L. P. Kamp** i Aalborg, født 1851.

Jens Christen Birger Louis Møller, født 28/7 1878, Elingschef i Kjøbenhavn, gift 9/6 1902 med **Marie Julie Jensine**, født 25/10 1876.

Hjalmar Johan Hammershøi Møller, født 31/8 1876, Denturist, død 13/6 1902.

Rigmor Caroline Christiane Møller, født 27/2 1877, gift 12/7 1903 med Købmand **Alfred Frederik Philipsen**, født 21/11 1877.

Emma Marie Julie Johanne Møller, født 29/1 1881.

Ellen Sigrid Møller, født 9/5 1885.

Christen Johan Rasmussen Møller, født 27/4 1889, art.

Søren Mikael Sørensen, født 5/3 1874, nu i Arge, gift 28/1 1902 med **Fernanda Fouchet**.

Anna Kirstine Sørensen, født 10/10 1876, Kunstmand, død 21/8 1902.

Agnes Else Ingeborg Sørensen, født 3/1 1878, gift 7 med Hovedbogholder **Carl Martin Vilhelm Larsen** i Kjøbenhavn, født 10/6 1879.

Jens Harald Christian Johan Møller, født 9/10 1878, Fabrikdirektør i Odense, gift 25/11 1905 med **Anna Sophie Kjeld**, født 28/8 1883.

Carl Elinus Møller, født 12/2 1882, Manufakturhandler.

Jenny Kirstine Elisabeth Møller, født 22/9 1883, gift 11 1907 med Købmand **C. G. Berg** i Skive, født 9/8 1859.

Niels Aage Eckardt Møller, født 9/2 1886, Avlsforvalter.

Margrethe Cathrine Marie Møller, født 31/8 1887.

Axel Folmer Møller, født 25/12 1890, Landvæsensbetjent.

Sigrid Jenny Valborg Møller, født 3/8 1892.

Anna Nicoline Ingeborg Møller, født 14/2 1894.

Svend Anker Roed Esmark Møller, født 29/2 1896.

Christian Eckardt Møller, født 14/3 1882, Maskinist.

Gudrun Elisabeth Møller, født 28/2 1883.

Harriet Sophie Møller, født 26/9 1886.

Elisabeth Margrethe Møller, født 14/8 1886, stud.

Carl August Møller, født 7/3 1889, stud. polyt.

Ingrid Benedikte Elisabeth Roed Sørensen, født 7.

a. **Ragnhild Emma Camilla Birger Møller**, f. 14/9 1903.
b. **Aase Johanne Birger Møller**, født 5/10 1906.

a. **Stig Emilius Johan Philipsen**, født 6/9 1905.
b. **Ellen Camilla Frederikke Philipsen**, f. 21/1 1907.

a. **Anna Odette Sørensen**, født 7/4 1903.
b. **Christiane Sørensen**, født 1905.

a. **Kirsten Møller**, født 19/10 1906.

